

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.
Pe un jum. . 14 "
Pe o lună . 2-40 "

Nr. de Duminică
pe un an . 5 Cor.
Pentru România și
America . . 10 Cor.

Nr. de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

Redacția
și administrația
Dez. Formosa-Str. 10.
INSCRIȚIUNILE
se primesc în redacția
trib. și
Mănușile publice și Loca-
șilor costă fiecare și 20 "
Manuscrisurile nu se re-
păzesc.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Pace înarmată.

La manevrele regale din România cari s'au terminat alaltăieri a luat parte, cu aeroplanul său, și inginerul Vlaicu. România, când profită de invenția unui român pentru a înzestra armata sa cu o nouă armă foarte importantă, urmează numai pilda statelor mai mari din apus, Franța, Germania, Eng-
litera.

Introducerea acestei arme nouă înseamnă o nouă sarcină mare, căci nici un stat nu va putea să se opriască la aceste începuturi întâi, ci va trebui să ție seamă de toate perfecționările mai nouă — în interesul păcii. Căci — oricât de paradoxal ar suna — înzestrarea armatelor cu arme tot mai perfecte nu se face decât în interesul păcii. Urmările unui război, date cu armele moderne atât de ucigătoare, sânt atât de îngrozitoare și incalculabile, încât statele nu mai în cazuri extreme se hotărăsc pentru această soluție.

În vremile în cari începe istoria omenirii războiul între popoare era un raport tot atât de normal ca și pacea. Tradițiile și reminiscențele vremilor când fiecare popor trăia numai pentru sine și numai din interes susținea raporturi de pace cu alt popor au dăinuit multă vreme. Astăzi lucrurile s'au schimbat. Războiul e un raport anormal, un rău care între anumite împrejurări poate fi socotit necesar, dar care între toate împrejurările are caracterul anormalității.

Idea păcii eterne, cu toate aceste, e încă o utopie. Trebuie să ne mulțumim deocam-

dată cu «pacea înarmată», fără să pierdem nădejdea că pacea prietenească, nearmată, va rămânea totdeauna un ideal irealizabil. Alianțele dintre statele cu interese identice urmăresc în locul întâi ținta de-a face războiul cu neputință și, în consecință, a asigura pacea.

Conflictele ce au dat naștere războaielor din veacurile din urmă au rămas aceleași: aspirații de unitate politică și teritorială, și gravamine economice. O naționalitate divizată vrea să ajungă sub acelaș sceptru; o țară simte trebuința unei arondări teritoriale; un popor cu o industrie înaintată își vede primejduite interesele economice de un alt popor, sau tinde să aibă un litoral de mare pentru a avea noi căi de comunicație. În trecut conflictele aceste izbucneau cu ușurință, fiindcă războiul nu era pentru beligeranții cari dispuneau de armate sămbriașe și rău înarmate o primejdie atât de mare cum e astăzi pentru niște beligeranți cari dispun de armate stabile și înzestrate cu cele mai bune arme. Astăzi conflictele se rezolvă mai mult pe cale diplomatică.

Mintea omenească a iscodit în deceniile din urmă pe seama armatelor armele cele mai îngrozitoare. Tunuri cari bat la distanță de câțiva kilometri; puști pe cari într'o minută le poți descărca de zeci de ori; vapoare mari cu platoșe și acum, în vremile din urmă, *submersibilele* și *aeroplanele*. Adâncimile mării și ale văzduhului au devenit noi câmpuri de luptă. Submersibilele atacă și distrug, din adâncimele apei, și cele mai puternice chirasate; aeroplanele desco-

pere din zările albastre și mișcărilor strategice cele mai tainuite. Nu mai e taină pe seama unui general care dispune de astfel de arme.

Înarmările aceste consumă însă sume enorme. Aeroplanele armatei franceze sânt mult mai ieftine decât dirijabilele armatei germane, întreținerea lor însă e pe deopotrivă de costisitoare: vre-o o sută de mii de franci pe an. Construcția nouilor vase cu platoșe, a uriașelor *dreadnought* uri, înghite milioane nenumărate; fiecare costă 50-60 milioane. Și milioane costă tunurile și milioane puștile cari din vreme în vreme trebuie înlocuite cu altele noi și mai desăvârșite, și milioane costă muniția ce se risipește în cursul instrucției militare.

Dar orice perfecționare e o nouă garanție a păcii, căci mărește groaza războiului. Rezultatele muncii spiritului omenesc sânt ale întregii omenimi, ale tuturor statelor. De invențiile minților germane profită și Franța și Angliera și invers. *Brevetele* apără numai interesele comerciale ale inventatorilor, dar invențiile sânt la dispoziția celorce vreau și pot să le cumpere. Fabrica de tunuri alui Krupp din Essen furnizează tunuri și pe seama altor armate și în șantierele din Angliera și Franța se construiesc vase de război și pe seama altor popoare.

Asigurarea păcii se urmărește deci pe cale indirectă: prin facerea cu neputință a războiului. Cu cât se vor desăvârși mai mult armele mai noi: submersibilele și aeroplanele, cu atât mai mult ne vom apro-

FOIȚA ZIARULUI TRIBUNA.

Stafia.

Vor fi vre o douăzeci de ani de atunci, căsuța asta cu geamurile înspre soare apune era a lui Oanea Trini și o stăpâna 'el singur cu nevastă, că n'aveau copii. Când se întorceau seara de pe ogoare, se așezau în cerdacul larg al casei și priveau în lungul drumului, în îngânarea zilei cu noaptea și și trăiau așa traiul, muncind din greu, fără să mai aștepte vre-o schimbare în viața lor de toate zilele.

Cu vremea stăpânii s'au prăpădit și casa a intrat pe mâna boierului care petrecea dus prin străinătăți. Oamenii spun că într'o seară de toamnă se abătuse la casa lui Oanea un om venit din lumea largă. Zicea că l'negustor, avea chimrul lat și purta sumanul aruncat voincește pe umeri, iar când vorbea îi răsuna glasul ca fundul unui poloboc dogit și baiba neagră ce l'împrejmuia fața, tremura ca de bătaia vântului. Venise să cumpere vite, cu chimrul înfundat de galben. În drum se abătuse să petreacă noaptea pe la vr'o casă de creștin. A Trini l'a primit bucuros și străinul a mai peste noapte la casa lui. Dimineața nu l'a mai văzut nimeni plecând, dar peste o săptămână au venit oamenii stăpânirii și au pus pe Oanea cu nevastă cu tot în lanțuri. Zice că se rîmnise creștinul la banii străinului și noaptea pe când dormea, l'a omorât și străinul l'a îngropat în vatră.

Cine știe cum s'a dat de lipsa lui, dar pe semne că și el bietul lucra tot cu banii altuia. Oanea cu nevasta a putrezit în ocnă și lumea a

uitat povestea lor. Doar toamna când se pornesc vânturile reci și vin serile lungi cu lumină palidă de lună, trecătorii vedeau prin geamuri o umbră rătăcind prileagă prin preajma cășii și la răstimpuri se auzeau glasuri răgușite și isbiri ca la încălțare.

Casa lui Oanea ajunsese spaiala copiilor satului și rodille părului care umbrea cerdacul se coceau și cădeau dela ele, căci nu mai îndrășnea nimeni să le atingă. În mintea noastră de copil necopti ne închipuim că vedem de departe stafia cum stă de strajă între crengile părului, tremurîndu-i frunza ca o chemare și ne ferem de ispita ce încerca să ne ademenească.

A trecut apoi vreme la mijloc și îngropasam povestea străinului răpus în seara aceea tristă de toamnă, și când cu atâția ani în urmă m'am întors în satul dela Mestecini, îmi venea să rid de copilăria noastră și de frica ce duceam de casa Oanei.

Acum o stăpînea morarul singur care venea aci numși Duminicile, fiind ocupat în colo cu moara. Pe atunci intrasem în slujbă pe moșia boierului Troțușanu și petreceam zilele calde ale verii în umbra stogurilor de grâu dela arman, iar seara plecam să rătăcesc printre cocioabele satului, ademinit de ispilele vieții tinerești.

Spre toamnă umblam călare printre sămănăturile de porumb din care începuseră să incolțească mistreții și jvinele pădurii. În paznici nu prea aveam încredere, împănasem toată moșia cu ei și totuș nu era zi să nu fi venit cu ponos, că din cutare parte peste noapte au furat câțiva saci de ștulei. Mă încolțise bănuiala că se înfruptă și ei din bunurile stăpânului și pe inserat

porneam călare cu pușca petrecută pe după gât, în lungul holdelor ce tremurau în bătaia vântului. Târziu spre miezul nopții mă abăteam spre vadul morii, atras de cântecul apelor ce se sbăteau în șgheaburi.

În bătaura morii un plop stingher își tremura frunza înfrigurată, scaldat în argintul lumii de lună și boii gospodarilor ce veniseră cu măci-nișuri stau lungiși alături de care, rumegând cu ochii pe jumătate închiși și slobozind suluri de abur cald pe nările îmbrobionate de sudoare. În moară sta Trifu cu luleaua în colțul gurii și muștățile încercate de făina ce plutea ca o poleială în tot cuprinsul. Când mă vedea sărea ca ars din preajma coveții, unde cerca mereu făina și se apropia de mine cu mâna pe căciulă și cu luleaua alături. Ne înțelegeam bine amândoi și totdeauna avea ceva de povestit, din câte pășise peste zi. Era bun de fire și nu trăia decât pentru stăpân, robotind din zori și până în noapte printre roțile morii, în cântecul cărora își legănase întreagă viața, purtându-și traiul dintr'un colț de țară la altul. Câte odată mă întreba pe unde se ține boierul și aștepta să vadă de nu cumva are să se întorcă într'o bună zi, să vadă ce l'fac slujgile.

— Aici în furnicarul ăsta al morii spunea Trifu îți ulți și de oameni și de viață și de toate. Oamenii vin și pleacă, dând rîndul altora cari nu se mai sfârșesc. Și roțile aleargă fără încetare, făcând din noapte zi și din zi noapte; nu le opresc decât la sărbători, când plec la biserică și de aci la cârciumă să-mi îngrop amarul în oca de vin ce mi așează jupânul cu multă înțelegere dinainte.

Pe acasă nu mă abat decât rar, ca să mi aduc

pia de idealul păcii eterne. Când aeroplanelle se vor perfecționa în așa măsură încât să poată fi întrebuințate nu numai ca corăbii aeriene de transport, ci și ca vase aeriene de război, când din înălțimi până unde nu poate bate nici cel mai puternic tun va fi cu puțință să distrugi armate întregi, — războiul va începe a deveni o calamitate atât de îngrozitoare încât nici un stat nu va mai îndrăzni să ia asupra sa răspunderea pentru urmări.

*

Budgetul militar crește și în monarhia noastră an de an în măsură mare. Și monarhia noastră trebuie să ție pas cu vecinele ei. Creditele ce se vor cere dela delegații celor două parlamente sânt mari și se urcă la multe zeci de milioane, dar nu se pot refuza, — chiar în interesul păcii.

Și nu înseamnă a fi patriot și apărător al intereselor monarhiei când în schimbul lor vrei să storci »concesii«...

Tunurile și vasele de război costă sute de milioane, dar un războiu pierdut — miliarde și zeci de mii de vieți.

Poporul românesc n'are reprezentanți în delegațiuni. Azi s'au întrunit la Viena cele mai înalte corporațiuni de drept constituțional ale celor două state pentru a hotărî asupra marilor necesități și interese ale monarhiei. Inaugurarea sesiunii delegaționale se face cu un mesaj monarchic deosebit de solemn și membri celor două delegațiuni se vor înfățișa monarhului în acest scop.

În îndatinatul său expozeu inaugural contele Aehrenthal, ministrul de externe, va face schița multelor necesități ale imperiului, va solicita adoptarea enormelor cheltuieli cuprinse în proiectul budgetului comun, va accentua nevoia completării și dezvoltării moderne a armamentului și va sublinia principiile generale ce călăuzesc activitatea și năzuințele diplomației impe-

riale. Contele Aehrenthal nu va uita să zugrăvească într'un stil ditirambic succesele diplomatice ale monarhiei și să facă apoteoza alianței întreprinse, măgulind în treacăt pe prietenii ei loiali, pe Români.

Delegațiunile, sosind la punctul reformelor necesare în armată, vor avea să învingă și mult dificila problemă a concesiilor naționale ungurești, dându-i o soluție satisfăcătoare în interesul consolidării noului regim ungar, dela care cercurile diplomației habsburgice speră o prefacere radicală a spiritelor în Ungaria, așa după cum o reclamă tradiționala politică a dinastiei.

Și în șirul discuțiunii asupra marilor interese ale monarhiei, interese ce privesc deopotrivă toate popoarele imperiului habsburgic, dorințele unui popor de peste 4 milioane, nu și vor găsi nici un interpret oficial și autorizat, nici chiar la capitolul care tratează »marile succese« ale diplomației, succese realizate în mare parte cu ajutorul unui regat tinăr și viguros, locuit de frații acestui numeros popor al monarhiei...

Dacă ne oprim azi asupra acestei împrejurări de o tristă semnificație, e fiindcă speranțele ce leagă dinastia de activitatea noului regim ungar, nu sânt mai puțin semnificative. Ori poate guvernul Khuen n'a probat în de-ajuns la alegeri că respectă intențiile ce are dinastia față cu poporul de peste 4 milioane din chestiune?

Dar să trecem peste trista împrejurare a neparticipării reprezentanților noștri la debaterile intereselor imperiului, căci de sigur anomalia că în vremece un popor de 6 până în 8 milioane are aproape 60 de reprezentanți, un alt popor, de 4 milioane, nu are nici unul, în sferile diplomației monarchice — n'a fost observată nici acum și nici în trecut...

Budgetul afacerilor comune. Ni-se anunță din Viena: Cifrele ce se cuprind în proiectul de budget al afacerilor comune, prezintă o însemnată urcare a cheltuielilor armatei și marinei.

primeneli și mă întorc iară la moară, că tare mi drag aici. Așa m'am pomenit de copil, în uietul roților și freamătul apei; acuma sânt singur ca cucu și nu mai am ce aștepta. Toamna târziu se mai schimbă viața și pe la noi. Încep să curgă ploile cu nemiluita și se umflă pâraele de stau să rupă stăvilarele cu potopul de apă. Nu poți da drumul morii cu săptămâna de capăt, și nici nu te poți mișca din moară. Măciniș nu vine de groaza apei și chiar, să vină ar fi de geaba. Atunci e mai greu că stau singur cuc și n'am cu cine schimba o vorbă. De multe ori mi-se isprăvește tutunul din băsică și mă svârcolesc ca pe spini, până ce pică vr'un om de omenie din careva parte, să-mi dea o lulea. E greu singur acum la bătrânețe, dar n'am încotro.

— Fosta-i însurat bade Trifule?

— Am fost și aveam trei copii, tocmai sus între munți, într'o moară a unui ciocol. Dar într'o primăvară bătu'ar focul, a dat o boală de grumăzare și s'a dus și tu nevastă și copii. Așa am rămas stingher pe lume și mânat de nenoroc am părăsit meleagurile unde crescusem, purtat de nevoi, până m'am statornicit aici. Ce o mai fi de-acum Dumnezeu știe!

Dar gândesc eu că tot într'o moară de asta au să-mi închidă ochii. Prea mă simt legat de ea ca să ne putem despărți acum pe sfârșitul vieții. De dragul ei alerg și zi și noapte, ațipind pe apucate undeva pe vr'un sac din podul morii.

Căsuța Oii am cumpărat-o eu decând m'am acuat aici. Bietul Oanei, cei stătuse scris să pățească!

— Il cunoșteați bade Trifule?

— Slujisem amândoi în oaste, și acolo ne-am împrietenit. Era bun tovarăș de nevoi, sărea și în foc la caz de lipsă, numai să-ți poată face un bine. Într'un rând stătuse la închisoare pentru mai nimica. Era de straji la magazinul de arme și avea ordin să tragă în oricine s'ar fi apropiat. Unul, al Avii pleca în fiecare noapte la marginea satului, unde priasese dragoste de o fată și n'avea bietul astîmpăr, arde ca pe jar. De trecut nu putea trece decât pela magazie și se întâmpla că toldeana era Oanea de rindul străji. Odată însă o pățise al dracului. Chiar venise plantonul de schimb pe când al Anii sărea zidul dela curtea căzărnil. Oanea trebuia să tragă, dar nu-l lăsa inima, și a fost dus bietul la închisoare și purtat pe la comandă, doar s'o lăsa cumva descusut, în nădejde c'o fi ceva la mijloc și e și el părtaș la afacere. Dar n'au putut ni l mort să scoată ceva din el. Și a tras bietul trei luni de închisoare, alături de ulcorul cu apă mucegăită.

Dar ce nu face ochiul dracului! Pasămi-te îl ajunsese pacostea în seara aceea. Și zice că avea mulți bani geambașul cela. De ce ți stă scris în frunte nu scapi însă nici mort și lui Trifu l-a fost să se sfârșească în ocnă. Mă pălește așa o undă de jale când îmi aduc aminte de el.

— Spun oamenii că la răstimpuri se vede umbra străinului rătăcind în dreptul ferestilor dela casa Oii. Când dormi acasă nu ți-l frică?

— Cine a murit e bun îngropat, boierule, și din groapă nu se scoală nime. Mie nu mi-l frică, că n'are de ce-mi fi. Umbrele trăesc în lumea lor și nu se coboară între oameni. Cine știe, pe semne nu v'a fi având bietul liniște în groapă și

Pentru cheltuielile normale ale armatei se prevede suma de 345 milioane de coroane, iar pentru cheltuielile normale ale marinei suma de 50 milioane. Conducerea armatei cere apoi un credit special pentru acoperirea cheltuielilor aneiunii. Suma acestor cheltuieli speciale face 230 milioane coroane.

*

Situația Aromânilor din Macedonia. Ti nerimea universitară aromână din București publică următorul apel-program:

Față de evenimentele importante ce se desfășoară acum în Macedonia, în urma dorinței poporului de a rezolvi chestiunea bisericească și a și da o organizație locală națională și temeinică, studențimea universitară aromână a crezut de datorită ei de conștiință a-și spune și ea cuvântul, a lămurii în limitele posibile situația cam turbure în urma amestecului, dăunător pentru interesele noastre naționale, a câtorva persoane interesate, cari se silesc a menține vechiul sistem de conducere (Inspectoratul) inducând în eroare opinia publică românească prin publicare de corespondențe tendențioase și calomnioase chiar la adresa înalților demnitari ai țării.

Drept aceea, studențimea universitară aromână conștientă de adevărata ei menire a hotărât a aduce la îndeplinire următoarele:

I. Luminarea opiniei publice românești relativ la chestia noastră bisericească și determinarea prin aceasta a celor în drept la o acțiune mai energică întru grabnica și favorabila ei rezolvire.

II. Facerea unei anchete în Macedonia, spre a se alcătui un memoriu amănunțit relativ la situația adevărată a chestiunii noastre naționale.

III. Susținerea prin toate mijloacele legale a instituției Eforiilor, unica în stare să ne dea o organizație locală potrivită cu interesele noastre naționale.

IV. Infierarea organului de speculă și trădare națională »Românul dela Pind« care făcându-se ecoul jefuitorilor de pînă acum ai chestiunii noastre naționale caută să împiedice orice început de organizare, batjocorește sentimentele cele mai alese și nobile ale poporului aromînesc, calomniază persoane cari și-au devotat întreaga activitate pentru susținerea cauzei naționale, profanează memoria martirilor căzuți jertfă pe altarul națiunii, seamănă discordie și ură printre intelectuali și comunități.

V. Transmiterea sentimentelor celor mai adinci de devotament și recunoștință dlui C. Brăileanu, consul al Romîniei la Bitolia, pentru iubirea frățească și munca rodnică depusă întru ridicarea pe tărîmul cultural-economic a poporului aromînesc.

VI. Lansarea unui apel către toți Aromînii din Macedonia din țară și străinătate, prin care să fie chemați la unire și conlucrare acum mai mult ca oricînd, căci sînt solemne și hotărîtoare momentele prin cari trece azi elementul aromînesc.

vine să și cate avutul. Dumnezeu să l ierte, cine știe cine l'o fi plîngând și pe dănsul!

*

Într'un rând întârziase pe moșie și m'apucase noaptea gonind niște umbre ce sbughiseră dintre niște tufe de spini de pe coama unui șanț. La întoarcere m'am abătut pela casa Oii, în nădejdea că voi găsi pe Trifu acasă, fiind Duminecă. Am legat Murgul de stinghea casii. Părui tremura suzurându-și frunza ce cădea pâlălăi pe larba uscată de arșița verii. Mi am scuturat cizmele și am intrat în casă, dar aici nu era nime. Se vede că Trifu nu se întorse încă dela cărciumă.

La lumina potolii a lunii ce pătrunde prin geamurile casei, se vedea patul alb desfcut și în tot cuprinsul adia un miros de părăgenire, de lucruri vechi cari stau de multă vreme neatînse de mâni omenești. În colțul casii se vedea ceva întunecat, ca un sac umplut pe jumătate și răsturnat într'o parte. M'am întins pe pat să aștept pîn'o veni morarul. Eram rupt de alergătură și pela încheieturi simțeam cum se destramă o pală de căldură, ca din niște osi aprinse.

Am așipit în grabă fără să-mi dau seamă unde mă aflam, la stăfie nici nu gândisem. Deodată mi se păru că aud pe cineva bătând în geam și un cap întunecat îmi făcea semn să lez. Sărli ca ars și nimerii cu greutate ușa prin întuneric. În curte nu era nimeni, numai Murgul sforâta iatărătat pe nări și de departe se auzea ropot de copite. Prin minte îmi trecu ca o scîpărare gândul că sânt hoști. Cât ai clipi răsării în scațele Murgului și stîngându l între coapse sburam pe urma lor. Ropotul de copite se pierdea

VII. Intervenirea pe lângă redacțiile ziarelor din capitală spre a le ruga să nu dea curs corespondențelor tendențioase și alarmante de natură a turbura mai mult situația chestiunii noastre naționale.

Consiliu de miniștri. Ieri după amiază, la orele 5, a avut loc în palatul președinției un consiliu de miniștri, la care au luat parte toți membrii cabinetului cu excepția contelui Zichy și Serényi.

S'au discutat chestiuni curente.

1217 abonați noi. Organul partidului social-democrat din Ungaria «Népszava» a fost silit să urce prețul numărului cu 2 bani — pentru a putea suporta cheltuielile mari împreună cu susținerea unui organ de zi.

Și urmarea? Într-o singură zi, numărul abonaților lui «Népszava» s'a sporit cu 1217...

Kiderlen-Wächter despre România.

Înainte de a părăsi România pentru a și ocupa noul post de secretar general al ministerului de externe german, fostul ministru plenipotențiar al Germaniei la București Kiderlen-Wächter a acordat unui gazetar din București o convorbire, făcând următoarele declarații interesante despre România și viitorul ei:

Am stat cu mare plăcere în România și plecând simt o dureroasă părere de rău. Zece ani de zile sunt ceva în viața unui om; zece ani am stat în România. În acest răstimp am cunoscut de aproape țara d-voastră, mi am dat osteneala s'o cunosc în toate privințele. Am legat în acest timp cunoștințe și prietenii prețioase, și voi să sper, că cei ca i în la mine, nu vor ocoli casa mea dacă drumul îi va duce la Berlin sau ori unde m'ași găsi. Încă odată, părăsesc cu regret țara d-voastră și, deși în profesia noastră, trebuie să ne așteptăm în totdeauna la plecare, foarte cu greu mă obișnuiesc de astădată cu gândul acesta.

Poți să spui compatrioților d-tale, exclamă apoi dl de Kiderlen-Wächter, că iubesc mult România, că am o adevărată slăbiciune pentru țara d-voastră. E o țară bine-cuvântată de Dumnezeu cu toate bunătățile, în prima linie cu un popor

blând, inteligent. Or, un asemenea popor pe un asemenea pământ este cea mai sigură garanție a unui viitor fericit, a progresului. Zece ani de zile am trăit aici ca observator obiectiv, turburat poate numai de simpatii crescând pentru România, în obiectivitatea mea. Ei bine, chiar în acești zece ani ați realizat progrese mari. Mergând la vânătoare, am avut ocazia să cunosc și partea aceea a țării care scapă de obicei observațiunii străinului. Și credeți-mă pe mine, — și acolo se vede un progres. Agricultură și silvicultură mai bună și mai sistematică, școli, industrie pe alocurea șosele bune și bine întreținute, chiar acuma fiind la vânătoarea dela Bahna Rusului, am putut observa ce excelente șosele și drumuri aveți. Sunt numai exterioare progrese e drept, dar nu se poate ca ele să nu influențeze fondul, — industria, drumurile de fer, șoselele bune deschizând omului perspective noul și aspirațiuni noul.

Aci d-nul Kiderlen-Wächter se oprește un moment, ca și când ar reflecta și continuă:

«Rezultatul observațiunilor mele este că România e în plin progres. Cu atât mai regretabil este că dintr-o concepție greșită a legiferărilor industriale, se pune o piedică liberei dezvoltări a industriei, o piedică deci progresului economic al țării. Chiar acum s'a modificat regulamentul de poliție minieră într'un chip inadmisibil pentru industrie. Legiferările aceste, pornite, de sigur din bune intențiuni, dar dintr-o concepție, cum am spus, greșită și având în loc de urmarea bună pentru industrie la care întesc, tot mai urmarea contrarie, sânt umbra ce cade asupra lumii pe care o radiază progresele îmbucurătoare ale regelului României. Nu știu zău dacă în condițiunile date, conștiința mea de om de stat mi ar putea îngădui să sfătuesc pe capitaliștii cari m'ar întreba, ca să facă noi investițiuni de capitaluri în industria română de petrol de exemplu. Și dacă eu, care, o repet, iubesc România și m'aș simți fericit, în amintirea anilor frumoși ce am petrecut aci, să-l pot fi folositor într-o direcție sau alta, dacă eu mă găsesc într'un asemenea conflict sufletesc, ce o mai fi cu alții?»

Nu mă îndoiesc însă — a sfârșit dl Kiderlen — că realitatea grea și mai ales legea progresu-

lui care în cele din urmă trebuie să biruiască, va lămurii tot mai mult că o nouă cale se impune în legiferarea industrială, pentru ca industria să se poată dezvolta în liniște până în acel grad de înflorire pentru care necontestat există condițiuni favorabile în România și că umbra de care vorb'am odinioară, va dispărea. E și aceasta o chestiune de timp și de experiență și apoi nu odată bărbatul d-voastră de stat și politici au dat dovadă că pricep împrejurările și nevoile țării și nu e motiv să credem că de data aceasta va fi altfel. Așa fiind, plecând, iau cu mine convingerea neclintită în viitorul și progresul României, căreia îi voi păstra în totdeauna sentimentele de simpatie și dragoste, de cari acum, în momentul despărțirii, simt că inima mi-e plină.

Evenimentele din Portugalia.

Republica proclamată în Lissabona e recunoscută în țara întreagă, nimicind astfel și cele din urmă nădejdi ale monarhiștilor în restabilirea monarhiei cu ajutorul unui război civil.

Singurii susținători ai regimului detronat sânt clericali și mănăstirilor multe cari s'au îmbogățit sub monarhie prin tot felul de abuzuri și acum sânt siliți să părăsiască țara.

Conflictul acesta meșteșugit dintre biserică și stat nu va putea însă împiedeca consolidarea republicei.

Expulsarea călugărilor.

Guvernul a publicat un decret prin care jezuiții sânt somați să părăsiască fără întârziere Portugalia. În același timp decretul desființează congregațiile și mănăstirile. Averea jezuiților va trece în proprietatea statului. Averea celorlalte societăți se va inventaria până se va ajunge la o înțelegere pașnică între biserică și stat.

Averile sechestrate trec peste 200 milioane de coroane.

Un publicist prooroc.

Revoluția din Lissabon a n'a fost o surpriză pentru nimeni. Reprezintantul republicanilor Por-

tot mai departe în noaptea scaldată de apele lunii, în depărtări vedeam cinci umbre legate lanț cari săltau ca în fuga calului. Murgul sbura nu altceva, treceam peste șanțuri ca o arătare, culcând la pământ tot ce ne venea în drum. Nu știu cât vom fi alergat; în urma noastră se auzea fâșâitul uscat al cocenilor de porumb îngâlbent, luna tremura în înălțimi aruncând potop de lumină peste umbra umedă a nopții și noi alergam mereu, alergam fără răgaz. Aerul ce-mi fișia pela urechi, mă înăbușea în sălbăticia goanei. Murgul tremura sub mine, îi simțeam slăbind clipă de clipă și cu toată căldura a'ergăturii, în spate simțeam un junghi de geață.

Mă așteptam să cad din minut în minut în fundul vreunei prăpăstii, dar cu cea din urmă scântele de nădejde alergam înainte, cu gândul că în ceața dimineții voi desluși chipul fugărilor. Simțeam că n'o mai pot duce multă vreme, o oboseală de moarte mă răpunea, mă făcea să adorm în spatele Murgului; nu mai știam pe unde mă aflu. În depărtări se destrămasă umbra fugărilor, dispărând în ceață. Mi-se părea că aud un huet prelung de pimejdie, ca și când din muchea dealului s'ar fi desprins o stâncă și acum se prăvălea la vale.

O teamă grozavă mă cuprinsese, îmi venea să învârtesc calul în loc și să mă întorc. Fruntea îmi era brobonată de nădușcală și frica de moarte mă cucerea clipă cu clipă. Deodată mi se păru că cineva stă pitit în marginea unui șanț. Ce ușor m'ar putea ochi din goana calului; printre frunzele rari ale mesteacănului deslușesc oțelele armelor și rămân înlemnit. Nu mai avam vreme nici să mi scot pușca nici să opresc și în repe-

zeala goanei puteam cădea undeva într-o prăpăstie. Murgul începuse să sforăie; simțesc cum pământul se cufundă cu mine și încep a cădea. Dădusem într-o groapă. Pe urma noastră auzeam cum se prăvăleau pietri și nisip la vale, în tocmă ca ciocăneala ploii pe coperiș. N'ajunsesem la fund și cădeam mereu; eu în vânt iar calul trăindu se pe părețele prăpastii.

Picioarele îmi rămăseseră în scări și atârnam așa între cer și pământ înghetate de groază de ce o să urmeze. În goana spre fundul prăpastiei ne lătălim în drum cu craca unui copac; nu aveam năsi o putere să ferească la o parte și sântem apucați și cal și om de ea. Simțesc un junghiu năstrușnic în picioare când mă lsesc de cracă și rămân atârnat în aer iar câteva palme mai jos Murgul îmi trăgea cu toată greutatea picioarele. Îmi vine să sbier dar nu mai am glas, mi se uscăse gâtul de spaimă.

Aud cum îmi trosnesc fluierile picioarele și mi vine să strig de durere dar nu pot. Prevăd sfârșitul; când mi se vor rupe picioarele din genunchi, ne mai putând suporta greutatea calului, voi cădea cu capul în jos în prăpastie zdrobindu-mă de zidul ei, decumva nu voi muri de dureri înainte de asta. Nu mă mai pot nici sbate, nu pot chema nici ajutor și durerea îmi curmă răsuflarea. Dumnezeuule Doamne! simțesc cum sângele mi-se coboară la crer, înaintea ochilor mi-se face întunec; din depărtări se aude cum cad încă bolovanii urniți de căderea noastră, auzind în adâncuri ca într'un lac fără fund. Văd cum mi se scurge puterea picur cu picur și nu îndrăznesc să mă mișc, căci cea mai mică svârcolire ar însemna că-mi sfărâma oasele. Mur-

gul începe să necheze și glasul lui pătrunde ca o plângere, răscolinând singurătatea. Din ochii lui umezi și cuminți parcă stau gata să se desprindă două picuri de lacrimi curate, văzându-și sfârșitul.

Chingile stau încordate, gata să pleznească. Începe să se zbată și cu fiecare trăsărire a lui simt cum se apropie moartea d'n fundul prăpastiei. Picioarele încep să-mi trosnească; o durere nespuse mi tale genunchii, mă sbat cu cel din urmă crâmpel de nădejde, să mă ridic peste cracă și să trec alături de Murg, dar bălăbănesc așa fără putere de scăpare, legându-mă peste gura prăpastii. Încerc dar de aș putea să rup craca, dar nici nu se mișcă măcar sub greutatea noastră. Viața mi-se scurtă clipă de clipă, nu pot nici să mai rabd, nici să mă mișc, prevăd că cea mai mică trăsărire a calului îmi va rupe picioarele slăbite și vom cădea amândoi. Îmi adun cele din urmă puteri și mă ridic cu jumătate trupul în sus, dar în aceeași clipă a încordării, încep să trec peste cracă ca tras de o putere nevăzută. Încerc să mă opresc și strig de desnădejde, dar nu reușesc să scot nici un glas. O clipă mai lipsește numai și mă apuc cu amândouă mâinile, încercând să mă opresc. Aud iarăși troznindu-mi picioarele, vreau să sar și mă ridic în capul oaselor.

În casă plutește o lumină palidă din noaptea senină ca ziua. Privesc buimac împiejur. Ce vis grozav; picioarele mă dor la încheeturi parcă ar fi fost aeeve!

Simțesc ceva greu pe fluere și mă uit la căpătâiul patului... O namilă de om mi-se așezase

tughezi la Paris, Magelhaes Lima, cu săptămâni înainte publicare o broșură »Le Portugal republicain« în care proorocise apropiata izbucnire a revoluției și proclamarea republicii. Evenimentele au confirmat toate proorocirile autorului.

Extragem din această broșură părțile mai importante.

»In Portugalia — spune autorul — guvernele nu trăiesc în concordanță cu vremea lor, sânt străine de dezvoltarea socială și pun țara în afară de lumea civilizată. Aceasta e prima și cea mai însemnată cauză a lipsei noastre de credit. În cei doi ani și jumătate de la moartea regelui Carlos, s'au perindat la cârmă nu mai puțin de șase guverne. Absoluta neputință a regelui relase pe deplin în evidență din acest fapt. Căci toate aceste guverne n'au urmărit alt scop de cât pe acela de a sprijini regalitatea șabredă; binele poporului e o chestie secundară.

Sub pretextul de a distruge societăți secrete, învinuite de regicid, s'au făcut perchizițiunile la toată lumea și un mare număr de indivizi au fost arestați fără nici o sentință judiciară. Regalitatea simțea că singurul aliat nu rămăsese decât clericalismul și deși sub domnia ei, nu s'a reintrodus închiiziția, spionii însă și denunțătorii își făceau viața nesuferită.

Franco Borges, redactorul-șef al ziarului »O Mundo«, Chacon Siziiani, editorul ziarului »Voz da Offizine« trebuiră să plece în exil, cel din urmă fiindcă fusese osândit, pentru presupus ultrajul la religie, la 22 luni închisoare. Legile cele aspre, lăsate de fostul dictator José Franco, rămăseseră în vigoare, și scandalurile cu avansurile făcute de casa statului în socoteala listei civile nu numai că nu se evită, ci se repetă. În Portugalia guvernul nu era nici liberal, nici conservator, ci numai un guvern al palatului și curții, cu nici un alt scop decât acela de a susține casa regală. În faptul acesta rezidă cauza decăderii comerțului, care reclama imperios o schimbare a sistemului.

La aceasta se adaugă că în Portugalia alegerile se fac întotdeauna sub presiunea guvernului. Au drept de alegători toți acei cari știu citi și scrie și toți contribuabili. Dar guvernul ține intenționat poporul în stare de analfabetism, nedându-i școli, și alegerile au astăzi loc în Portugalia tot în biserică, ca în evul mediu. Lângă conducătorul votării stau preotul și reprezentantul guvernului și afară, așteaptă, gata de a sări la prima chemare, puterea armată. Astfel, alegerile se fac prin intimidare și corupțiune. Adversarii monarhiei li se pun în cale cele mai strașnice pedici. Guvernul nu recunoaște decât pe acei cari aparțin partidului său.

pe picioare... Cum sta așa cu fața în bătaia lunii cu fruntea palidă, răzimată într'un cot și barba neagră ca un val de păcură, și se părea o arătare. Simțisem că mi îngheață sângele în vine, un fior rece mi se implantase la rădăcina părului și sudoarea îmi curgea pe față chinuită, ca în miezul verei. Mi se uscaseră gâtul, vreau să strig, dar nu pot și nici nu aveam pe cine striga, darnici n'aș fi îndrăsnit. Așteptam ca la o arătare chinuitoare să văd ce se va alege din asta. Dar străinul când a simțit că l'am băgat de seamă, tresări sguduit de un oflat adânc și dete să se ridice, apoi pieri ca un fum.

Rămăsesem împietrit de groază uitându-mă la lumina ca o bură, ce plutea prin casă întocmai ca poleiala din moara lui Trifu. Nu îndrăsniam nici să plec nici să mă culc, înțelegeam că se întâmplase ceva grozav și capul îmi vunea ca prins în vârtejul unei roți. Într'un târziu am sărit din pat ca alungat de spărieți și am ieșit în curte. Aerul umed al nopții mă mai răcori. Murgul era tot legat de stinghea casei și mă privea cu ochii mari ca două bulgăre de întuneric.

L'am deslegat repede și am plecat ca dus de năluci. De-atunci n'am mai intrat în casa morarului, dar când îmi aduc aminte de pățania din noaptea aceea încep să-mi clănțanească dinții de groază. Să fi fost oare continuarea trează a visului cu prăpăstia, sau văzusem și eu, năluca care alerga pe la gemurile casei lui Oanea Triniu; străinul a lungat din lumea lui, căruia de-odată cu viața îi furaseră și avutul, și-l îngropaseră ca pe un câne în vatra casei; pe care nu era nimeni să-l plângă și nimeni să-l jelească?

Iul. Ciurgiu.

Această corupție în alegeri a provocat o mare amărăciune în țară; legea electorală fu poreclită o »gnobil porcaria« (o porcărie ordinară) și gândul rezistenței armate. Alegerile în orașe erau falsificate, și în coloniile pur și simplu dictate de guvernator. La ce corupție a dus aceasta o ilustrează următorul fapt: Cum nu vrea cineva să plătească birurile, n'are decât să-și dea votul, la alegeri, pentru candidații guvernului, și percepătorul li lasă nesupărat. Sânt locuitori în Portugalia cari au rămas datori birurilor pe câte douăzeci, treizeci și chiar cincizeci de ani. Dacă ar păți toată lumea s'ar restabili foarte repede echilibrul bugetar.

În Portugalia alegerile sânt o farsă goală și dacă, în timpul din urmă, republicanii totuși au triumfat, această victorie trebuie socotită ca ceva colosal. Din cei optzeci de deputați ai Lisabonei (camera numără în total 154 deputați), treizeci erau republicani, și printre alți cinci doi sânt miniștri. La alegerile acestea republicanii au dovedit marea lor disciplină. Cu toate obstacolele puse de guvern în calea republicanilor, putură, în trei ani să sporească numărul deputaților dela 6 la doisprezece, și se poate spune — adaugă Lima — că, dacă, de drept, n'au cârmă, de fapt însă ei și guvernează.

Până acum — continuă autorul broșurei — monarhii tot socoteau că Anglia și Spania le vor garanta stăpânirea, ca și cum în zilele noastre ar mai fi posibilă o intervenție armată. Dar republicanii sânt cei dintâi cari socot necesară o puternică alianță cu Anglia. Greșeste cine crede că în poporul portughez există o rea voință împotriva Angliei. N'a existat și nu există decât aversiune împotriva dinastiei Braganza. Căci ea a fost fatală Portugaliei. Tânărul rege Manuel, pe care l'a adus la tron, pe neașteptate, tragedia dela Torrerio do Paco, a fost îndemnat, din li nerea sa, la cele mai nesăbuite fapte.

Iezuții li stăpânesc și atât mama sa, atât de dominată de clericalism, cât și dânsul era fatal să între în curând în conflict cu națiunea. Se poate chiar spune: însuși regele e cauza că orele monarhiei sânt numărâte.

Anglia, din fericie, cunoaște poporul portughez și înțelegerea cordială ce ne leagă de Anglia și Franța nu atârână de interesul vremii casei domnitoare, e expresiunea suveranității ambelor popoare.

Monarhiile se clatină.

Comentând în ziarul parizian »L'Humanité« mișcarea revoluționară din Portugalia, Jaurès, conducătorul socialiștilor francezi scrie următoarele:

»De altfel, încetul cu încetul monarhiile se clatină și oligarhiile sânt amenințate. Pretutindeni, Europa se răzvrătește și se agită. Sub forme felurite, după treapta dezvoltării lor și după mijloacele de acțiune de cari dispun, popoarele protestează și se revoltă.

În Portugalia, luptă împotriva monarhiei; în Spania, luptă împotriva clericalismului; în Germania, luptă împotriva absolutismului și feudalismului; în Anglia, agitație împotriva camerei lorzilor; pretutindeni democrația se ridică și revendică.

Pretutindeni, de asemenea, proletariatul se lită de încetineala și de neîndestularea progresului social, de scumpetea crescândă a traiului, de poverile unui militarism monstruos. Toate puterile Europei, monarhiile de toate gradele și republicele mai mult sau mai puțin burgheze, vor face bine să mediteze asupra avertismentelor cari se înmulțesc.

Termenele sânt încă în fața lor poate mai scurte decât își închipuiesc.

Manifestații în Spania.

Madrid, 12 Octombrie. După cât se anunță din Madrid în provincia Sevilla au avut loc mari manifestații pentru noua republică. Pretutindeni noul regim e primit cu simpatii. În Badajoz publicul a ridicat călugării și călugărițele portugheze cari evadaseră aici. În Barcelona se pregătesc evenimente noi. Agitația și-a ajuns culmea, ieri au avut loc mai multe perchiziții domiciliare și arestări.

Serisori din București.

In contra unei noi secte religioase. — Dela Teatrul Național. — Lăutarii români în străinătate. — Cursuri de vacanță pentru învățători.

București, 27 Septembrie.

În timpul din urmă cercurile bisericesti au fost alarmate de propagația unei noi secte religioase, care, mai ales printre populația dela țară, câștigă un număr destul de însemnat de aderenți. E vorba de așa numiții »pocăiți« de cari, pe ici pe colo se găesc și prin satele noastre din Ardeal. Propaganda durează de câțiva ani de zile. La București există o organizație centrală a acestor oameni, cari n'au altceva mai bun de făcut, decât să pregătească prin »reformă« calea spre rău. Ziarele s'au ocupat la timp cu această chestie, insistând asupra urmărilor ce le pot avea asemenea propagande asupra autorității bisericești.

Nu s'au luat însă la timp măsurile necesare. Și vina este în primul rând a preoților, cari au rămas nepăsători în fața curentului ostil bisericești. Astăzi, când s'au trezit, văd că în adevăr au făcut o greșală și luptă din răzputeri pentru combaterea răului, care a început a prinde rădăcini. Așa cum se face însă combaterea »pocăiților« rezultatele nu pot fi de lungă durată. Se citează între altele cazul a treizeci de locuitori din comuna Jegală, județul Iași, cari au fost dați în judecată pentru credința pe care au îmbrățișat-o. Autoritățile comunale, văzând că ei își îngroapă morții fără de preoți, au considerat acest act ca o disconsiderare a legii și l'au dat în judecată.

Măsura nu poate fi considerată ca eficace. Nu cei treizeci de locuitori trebuiau dați în judecată, ci acei conducători sufletești, cari n'au știut să infiltreze în inimile credincioșilor dragostea de biserică și credința strămoșească. Chestiunea e complică și prin faptul că în constituția țării se prevede absoluta libertate a oricărui cult și religie — întrucât acestea nu sânt contrare bunelor moravuri. Ce sentință va aduce judecătoria din Călărași, unde au fost citați »pocăiții«, nu se știe. Destul că s'eu găsit ziare cari le iau apărarea. Mai ales presa evreiască face mare caz de darea lor în judecată, amintind mereu de »libertatea conștiinței«, de »călcarea constituției«.

Faptul acesta va determina, credem, pe slujitorii bisericești să-și schimbe atitudinea de până acuma. Să caute să explice preceptele evanghelice, să introducă în biserică predica, să nu se mărginească la străvechiul tipic. În acest chip cele câteva cazuri de proselitism pot avea un mai viu interes al preoților față de amvon, ridicarea autorității bisericești, nu prin sentințe judecătorești, ci prin munca slujitorilor ei.

Sâmbătă seara s'a deschis și stagiunea Teatrului Național cu piesa lui Delavrancea »Apus de soare«, prima parte a trilogiei moldovene. Astă seară se joacă »Modelul« de H. Bataille, în traducerea dlui Raneti. Tot în actuala stagiune se vor relua și unele piese ale autorilor dramatici vechi. Deocamdată e vorba să se reprezinte cunoscuta piesă a lui Alecsandri, Coana Chiriță. Drama dlui Zaharie Bârsan, Jurământul, se va reprezenta în actuala stagiune a Teatrului Național din Iași.

Gustul publicului român s'a modernizat cu totul. Vechile cântece bătrânești, cântate cu ață patimă de lăutarii de altădată, nu mai plac. Tărafurile de astăzi s'au modernizat și ele, și dacă doinele și horele, încep a fi uitate, în schimb ariile din operele clasice și moderne răsună în orice local public.

Dacă însă publicul nostru s'a înstrăinat de muzica națională, în schimb lăutarii noștri au un succes extraordinar în străinătate. De curând, orchestra violonistului Costică Iordăchescu a întreprins un turneu în Apus, unde a fost primit cu un adevărat entuziasm. Iordăchescu a plecat în Decembrie anul trecut. S'a oprit mai întâi la Viena. De aici a plecat la Berlin, Hamburg, Copenhaga, Stockholm și Bruxelles. Peste tot unde s'a oprit cu orchestra sa, Iordăchescu a fost admirat de publicul ascultător, fermecat de arta cu care acest muzicant execută frumosele noastre cântece populare. La Stockholm. Aici Iordăchescu a fost invitat la Curtea regală, unde a executat

mai multe arti, fiind obiectul unei admirații generale.

Și, când muzicanții noștri sânt așa de mult apreciați în Apusul luminat, la noi publicul aleargă să asculte toate celebritățile necunoscute, cari își fac la intervale apariția în capitală ca și în orașele de provincie. Iar ai noștri culeg lauri în alte părți.

Membrii corpului didactic primar se întrunesc în fiecare an în conferințe generale, cu care ocazie discută chestiunile școlare la ordinea zilei, chestiuni pedagogice și caută cari ar fi măsurile cele mai potrivite pentru a se putea face progrese în școală. Conferințele acestea urmăreau și alt scop. Acei dintre învățători, cari nu erau destul de bine pregătiți pentru cariera lor, asistând la desbateri, puteau câștiga o sumă de cunoștințe noi și mai ales puteau lua îndrumări în ce privește pregătirea lor.

Conferințele generale însă nu și-au ajuns scopul dorit. De cele mai multe ori discuțiunile se mărgineau la lucruri cu totul străine de școală sau de pedagogie. De multe ori ele alunecau în personalități piticeșitoare. Și numai folos practic nu aveau. Astfel atând lucrurile, aceste conferințe pe viitor nu vor mai fi convocate. Ele vor fi desființate, iar, în locul lor, se vor ține cursuri de vacanță. Cursurile vor fi ținute vara de cei mai deosebiți dintre învățători. Vor trebui să asiste la ele toți acei membri ai corpului didactic primar, cari nu sânt destul de bine pregătiți pentru chemarea lor și cari până acuma se trimetea la cursurile de repetiție.

Această măsură va fi cât se poate de folositoare pentru școală. Ea ar trebui imitată și la noi. Căci și la noi, în corpul didactic sânt multe elemente, cari ar avea nevoie de asemenea cursuri. Dar câte n'ar fi bine să se introducă și la noi. Ne lipsesc așa de multe și ne lipsesc mai ales mijloacele materiale pentru întregirea lipsurilor.

Correspondent.

Epilogul alegerii din Boroșineu.

Advocați, preoți, învățători, țărani, cu un cuvânt toată suflarea românească din cercul Boroșineului, trăiam într-o frățiască armonie în vremuri pașnice iar în vremurile luptei politice într'un avânt purtam steagul național — și nimărui nu i era inima rece. În acest avânt am dus steagul național de două ori la biruință, noi de noi, mocești, dar curați la inimă — și fără de mască. Toate mergeau bine și toți erau la locul lor, până când noi dispuneam de cercul nostru și lupta era răzimată pe răspunderea noastră.

La alegerile parlamentare recente însă ni-s'a schimbat situația. Când am intrat în campania electorală starea spiritelor în popor era deprimată, însă nu din vina noastră.

Ca să electrizăm poporul am căzut de acord cu tovarășii mei de luptă din cerc, între cari în primul rând cu colegii mei dl Gh. Fejer și Dr. S. Barbura precum și cu părintele protopop I. Georgla, părintele D. Popoviciu și toți ceilalți soji de luptă, să ducem în luptă numele poetului nostru O. Goga. Pe acesta însă îl luaseră dinaintea noastră Chișineanul, și așa am căzut de acord cu ciubul comitatens pentru dl Sever Bocu, care a și venit în cerc și a fost la toată forma declarat de candidat.

Nu volesc a reinol durerile, destul că s'a pornit o acțiune externă, care a determinat pe candidatul nostru să se retragă, iar noi văzând că împrejurarea asta a deprimat și mai mult poporul, am cedat dreptul nostru firesc de candidare celor, cari au produs zizania declinând dela noi

răspunderea pentru succes, dar obligându ne a lupta cu devotament pentru ori-care candidat ce ni-se va trimite din partea comitetului central. Aceasta a fost și atitudinea ciubului comitatens.

Solla aceasta a dus o la comitetul central d-nul Dr. Ștefan C. Pop. Dels acest stimat domn am aflat, că din Orăștie ni-s'a candidat colegul meu din Buteni Dr. Aurel Grozda, care a treia zi de Paști, însoțit de d. Dr. Ioan Suciu și alții, a și venit la adunarea poporală convocată pentru proclamarea noului candidat. Acestei adunări poporale i-a premers un sfat restrins, ținut în locuința părintelui Ardelean, unde am ajuns și eu. Acolo recomandă d. Dr. Ioan Suciu de demnul său urmaș pe colegul Dr. A. Grozda, vizând și la părintele Lucaci, primejduit în cercul Beiușului, exprimându-și temerea că va întâmpina greutăți în cercul Beiușului. La aceste am zis, ce auzisem dela d-nul Dr. Ștefan C. Pop, și anume, că Dr. A. Grozda este deja candidat pentru cercul nostru, din Orăștie. Aceasta observare a mea nu a mulțămît pe d. Suciu și Grozda, cari vedeau răceață față de colegul Grozda și așa au rupt-o pentru candidatura de mine, a mult prețuitului anteluptător Dr. Vasile Lucaci, proclamând între însufleșirea poporului pe Dr. Vasile Lucaci de candidat.

Din momentul candidării, precum am declarat-o a priori, că vom face, ne am aruncat pe cerc și am luptat din răspuțeri pentru reușita părintelui Dr. Vasile Lucaci. Și am dus-o aproape la izbândă, căci numai cu 60 de voturi am căzut și fără să fie candidatul în mijlocul nostru, căci era în Beiuș, și fără de dl Dr. I. Suciu, care era în Ceica. În față aveam oastea lui Jeszenszky, pe care o aveau și alții, și pe baronul Sojmosy stăpân peste aproape 40.000 jugăre de pământ în inima cercului, ce nu prea aveau alte cercuri.

Sânt departe de gândul a mi atribui mie acest succes între împrejurările date, eu sânt fericit să fiu socotit între cei mai din urmă luptători și dacă mi-s'ar da să văd pe toți mai aprigi decât mine; dar nu admit nimănui să mi conteste sinceritatea și omenia mea în lupta națională.

Căderea a urmat în urma neorocitei întreprinderi ce s'a făcut din afată în cercul nostru, iar nu din vina noastră. O depresiune generală a dominat asupra tuturor, dar de trădare nu poate fi vorba.

Credeam că după cădere ne vom trage învățăturile și spălând ranele trecutului ne vom reculege pentru alegerile mai apropiate comitatense, cari ne bat la ușă, și pentru cele mai departate dietale, căci colacul nu se coace în ziua de Paști, dar păcatul tot păcat naște.

Apar broșuri în cari cercul nostru electoral este din nou luat în ant-epriză. Se aruncă tăciunele bănuie'ei acuși asupra unuia, acuși asupra altuia. Este vorba de broșurica iscălită de colegul Dr. Aurel Grozda și intitulată: *»In jurul alegerii din Boroșineu«*.

N'aș avea nimic împotriva, că colegul Dr. Aurel Grozda să se justifice, că de ce n'a fost la locul său în cercul Butenilor, atunci când acolo s'a dat lupta mare electorală. D-sa însă vine de ne sparge cu veninul bănuiei, prin ce s'gduie încrederea poporului în conducătorii săi firești, fără de cari acțiunea de salvare a dlui Dr. A. Grozda va conduce și la mai mare dezastru.

Sântem atât de puțini încât avem lipsă de toată suflarea!

Am voit să clarific chestia alegerii din Boroșineu atât de mult mutilată, și condemn acțiunea de distrugere ce s'a pornit. Să trecem la o acțiune de consolidare pentru luptele viitoare. Sotocesc că a venit vremea ca cercurile conducătoare să înceapă acțiunea de consolidare până când nu este târziu.

Boroșineu, la 12 Octomvre, 1910.

Dr. Teodor Burdan,
advocat.

Scrisoare din Zarand.

Icoane vechi și noi. — Un om uitat de vremi. — Necesitatea unei organizații. — Fuhoiul micilor patimi.

Pe vremi ce noi de acum nu apucasem și a căror icoană ne-a rămas în suflet așa precum ne vesteau bătrânii, un drum pe valea Crișului era o sărbătoare, căci noi trăiam stăpâni netulburați pe aceste meleaguri încă necotroplite de polomida străinului. În susul apei, dealungul văii, cum ai trecut de Baia, în dreapta drumului își leagă frunza un stejar sdrobît de vijelii și stă de strajă la capul unui viteaz ce-si doarme somnul supt gila rece, pe deasupra cărel de un veac și mai bine n'a mai răsunit vechiul cântec de vitejie strămoșească.

La zile mari, de mult, sub umbra gorunului sfânt de aici, se aduna lumea din șapte hotare și asculta o vecernie în bisericuța săracă prin coperișul căreia băteau vânturi vrăjmașe. Se încingean apoi chefuri de să le meargă pomina și știau bătrânii noștri ca să petreacă mai cu înțeles ca lumea noastră dată pe nemție. Vinul se aducea deadreptul cu polobeacele, de greu căroră scârțiau roțile careior și lăutarii noștri purtau pe atunci suman și opincă și cântau dolne bătrânești din nai și fuier, de să tremure apa și să se oprască vrăjita în mers.

De atunci lumea s'a schimbat, orânduiala veche s'a dus deodată cu nemeșii români de vișă, s'a părăduit și bisericuța veche cu clopotnița săracă și n'a mai rămas nimic din mărirea vremurilor apuse. Azi alte rândueli și alți oameni le-au luat locul.

S'a dus și lăcașul sfânt al Mesteacănului — unde trei români cu palma ciotoroasă și chica aspră plănuseră răscoală norodului — și altul i-a luat locul. În casa Domnului mai vin și azi aceiaș credincioși din vremea veche, pe cari nu i-a sărbătorit nimeni la noi și cari se sting uitați, cu toate c'ar avea și ei dreptul la răsplata greului ce au tras în vrăjbi.

În stânga, în două îmbrăcături de dealuri, cu câțiva plopi ce străjuesc intrarea, pe malul unei găle, un drum pietruit duce adânc prin dealuri, unde stă ascuns un sat ce-i zice *Vaca*. Aci sânt oameni gospodari și cu strânsură pe lângă mult puținul moștenit din părinți în fii.

Bătrânii spun că cu patruzeci de ani în urmă era aici un *popă* românesc și-i zicea Manea Iuon. Om cu puțină învățătură lumească, care din strană și ceaslov încolo, nu prea pricepea taina slovel, dar avea în schimb multă dragoste de furma lui răcăjită și înțelegea așa de bine durerile ei. Pe atunci biserică asta vârgată cu negru la chemare încă nu răsărise și nici școală sătească nu avea norodul. Dar nu de glaba îl chema pe el popa Manea. S'a pus și într'o bună zi, din dărulala credincioșilor și puținul lui, a durat Domnului lăcașide peatră și statului școală și s'a îngrijit el singur de mersul trebilor. Dar lucrul odată început, trebuia și isprăvit și părintele Manea s'a gândit că ar fi bine de ar avea biserică și un fond al ei, care cu vremea să poată aduce atâta

Cei cari doresc: **mobile**

bune, frumoase, ieftine,

să se adreseze cu toată încrederea fabricanților de mobile **Székely și Réti** din Marosvásárhely, (Piața Széchenyi 47).

La cerere prezentăm și în provincie bogata noastră colecție. La înțelegere aparte expedăm franco în ori-ce parte a Ardealului. - Atelier de primul rang. — Mare asortiment de trusouri pentru mirese.

venit cât să plătească învățătorul satului. Și din sărăcia lui a înzestrat biserica cu 140 de zioți împărătești și și a adus apoi învățător pe plac, care răspundea tuturor așteptărilor părintelui Manea. Și învățătorul era obligat să țină școala cu »pruncii satului« până la vârsta de cinsprezece ani, iar de aci încolo aceștia treceau în grija părintelui, care cu vremea avusese partea să nu a bă în sat nici un neștiutor de carte, căci lumea văzând rîvna spre bine a părintelui, se supunea cu drag la toată vorba.

Și spun țărani din vremea lui, că era părintele de o cucernicie rară și nu trecea nici pentru o lume pragul cărciumei, deși a lui era cea din mijlocul satului. Săteni bețivi și nevoiași în satul, lui nu se mai pomeneau, căci părintele știa să înfrâne stricăciunea cu vorba și cu fapta. În satul întreg nu găseai om ca să fi tras lulea, căci era »mare păcat« și »fără deslegare«, numai doi singuri fumau pe ascuns. Dar într-o bună zi a picat părintele și trecând cu jumătate trupul »peste vamiță« s'a uitat în curtea gospodarilor și a piecat fără ziua bună. Iar cel cu »smînta« au înțeles și au trântit »pipa, sfărîmînd o de suptoaia căsli« și într-o bună zi, înainte de utrenie, au plecat la părintele învățînd căciula în mână, să-i ceară deslegare.

Așa povestesc bătrânii istoria părintelui Manea dar din hrisoave ce-au rămas pe urma lui, vedem sfârșitul trist ce l-a fost scris. Se prea ncre, zuse în cel »curaj la inimă« și părintele greșise socoteala »la răboj«. Averea lui și-a preutesii s'a vîndut la meza, ca să facă față cheltuielilor cu școala și biserica și părintele Manea a murit sărac, răpus de supărare. Mai făcuse părintele Manea și o »jignită« de bucate »pentru obște«, dar începutul șubred a fost de scurtă durată, căci nu fusese trîlnicie într'nsul să reziste furtunei vremurilor mai nouă. Trăiește încă și azi »măgăzinarul« Pe ru Manea, uitat de toți și singur, mărturia săracă a unor clipe când norodul încercase să se salte deasupra nevoii.

Dar averea hărăzită de părintele Manea azi numără 17000 de coroane, bani gata, vr'o zece hectare de pămînt, atâtea de pădure și fâneață, cari aduc un venit sigur de o mie și mai bine de coroane. Pușnii s'a chivernisit cu multă cum-păneală și astăzi școala obștel poate să plinească îndatoririle de legea nouă, ce ne-au crott slăpăni noștri vremeinici.

Ar fi lipsă însă de un nou Manea, care să înceapă iarăș munca de regenerare, nu a școlii, nici a credincioșilor, ci a conducătorilor de azi.

Un vînt ușor aleargă învălurînd hîrtii murdare cari se opresc trudite în hărtoapele drumului când intri în Brad. E zi de sărbătoare, țărani stau de sfat cu mâinile petrecute pe după șerpar proptind pereții clădirilor din plața largă. Din deal, dela biserica se aude chemarea clopotului și apuc încetîșor spre drumul ce duce la fîntîrim. Ascunsă între ramurile pâlîte a salcâmlor stă biserica albă și curată cu turia înspre miazănoapte.

La intrare o tablă scrisă cu »potcoave« face pomenire despre începutul zidirei. Înăuntru lăcașul e gol, în strană dau răspunsuri fiicăi scăpați din școli, și în față un moșneag alb de ani privește cercetător peste ochelarii groși și cu apele tulburi, la fiecare nou venit. Când îl vezi așa slăbit, cu trupul frînt peste toiag, bălătorînd cărările bisericii, de o viață întreagă, te apucă așa o jale și gîndul îi pribegeste departe scurmînd negura aducerilor aminte. Te vezi un prichindel, cu cămășoiul lung, alergînd degerat și tîind nămeții de zăpadă pe vremi de iarnă, spre școala lui »domnu Anghel«. Dar glasul lui slăbit de bătrînețe te trezește iar. Încearcă greu o priceasnă sau citește o căzanie în zi de praznic sătenilor ce-au ajuns să cerceteze tot mai rar lăcașul Domnului.

Și în privirea lui rătăcită, par'că-l vezi așa stînger, uitat de toți și fără tovarășii lui de altă

dată — un vechi apostol, rămas — drept mărturie a unei amintiri ce încet se stînge.

Dealungul pieței se văd firme străine cu toate că în toată preajma nu găsești decât Români. Ar trebui începută o acțiune serioasă pentru în-tărirea negoțului și meșteșugurilor la Români. S'ar cere ca o trebuință arzătoare o organizație economică pe baze solide, care să promoveze interesele bieților țărani încăpuși pe mîna jidovimii.

Străinii înaintează mereu, cucerind teren, iar noi stăm înțeleniți privind-ne pierzarea cu ochii. O școală medie ce avem aici vegetează pierzîndu-și an de an strălucirea și falma veche, pe când școala străină a atins un contingent de elevi cu mult mai mare ca a noastră.

Așteptăm liniștiți să vină cineva care să ne mînuiască, un om ce s'ar putea ridica peste uritele patimi cari bîntuie aici, și micile hârjoeli de interese personale.

Din Oradea-mare.

Semne de primenire. — În preajma nouilor alegeri de membri în congregația comitatului.

O mare de raze și lumina coboară din nemărginirea albastră, și și mîna talazurile, peste palatele strălucitoare, încînd bulevardele acestui oraș cu miros de usturoi, dar în sfârșit drăguț și simpatic.

Frunze îngălbenite curg de pe teii boinavi; e toamnă! Ah toamna aceasta câte iluzii spulberă, tirana cum omoară nădejdea în fașe, vicleana cum se furișă în sufletul visător, îl întunecă, îl decepționează, apăsându-l cu povara beznei și a plumbului.

Slavă Domnului! la noi prozaicii, toamna aceasta ne bate la poartă cu nădejdi de mai bine, cu semne de primenire ce vor să rupă cu orice preț cu rutina trecutului.

Grație unor conducători inimoși și desintereșați din orașul nostru — noi de un timp dăm semne de viață.

Dragostea sinceră pentru luminarea păturii de jos, la noi își află tot mai muți aderenți.

S'a văzut aceasta iubire față de țaranul nostru, azi când membrii comitetului secției Oradea a »Astrei« s'au întrunit într-o ședință, pentru a hotărî programa muncii pentru anul viitor.

Printre altele s'a hotărît și s'a primit cu mare însuflețire, propunerea de a se invita »Astra«, ca să-și ție adunarea anuală aici în Orade. Bineînțeles nu în anul viitor, căci atunci se va ținea la Blaj; ci pentru anul 1912.

După alegerea funcționarilor despărțămîntului, de-apururi însuflețit părintele protopop A. Menteanu, propune comitetului, ca să se voteze câte 50 cor., scolarilor harnici învățători, cari vor fi aveva sfinte țacii a satelor noastre, și se vor strădui cu mare osîrdie, arătînd sporul cel mai mare în cultivarea graiului românesc în ogronii părginii de bălării.

Apoi tot d-sa propune ca să îndemne pe toți oamenii de bine, din prilejul adunărilor, ca să adune diferite obiecte de artă, vechi, și acelea să se dea muzeului Asociației, când ea își va ține adunarea, aici la noi, adică în 1912.

Desigur că aceste propuneri, nu puteau, decât să se primească cu mare însuflețire.

Părintele Abrudan, lese și d sa la vileag, cu un alt sfat, adică pe viitor prelegerile populare ce se țin la sate să nu se pecetluiască mai mult cu câte un banchet strășnic, căci în cazul acesta se desminte faptele, sfaturile ce se dau țaranilor de a se reținea dela alcool.

Membrii și hotărăsc apoi, ca pe viitor, preoții din partea locului unde se țin adunărilor populare să se avizeze, ca să nu pregătească decât mîncări pentru stegarilor ce vor purta drapelul culturii prin satele noastre.

A făcut bună impresie sfidarea dlui G. Tulbure. D sa a citit de pe-un rîvășel numele acelor cinstiți domni din orașul nostru, cari încă nu sînt membri ai Astrei. Între ei erau o mulțime de canonici, intelectuali, preoți dela sate.

Iar ajutorul de preot părintele Hetco, vorbește despre scrierile literare, ce au să se țină pe viitor în fiecare săptămână.

Deci să sperăm, că aici se va vorbi mai mult românește; căci în aceste șezători se va citi producții literare, se vor face discuții literare, iar »Hilaria« își va da concursul să cânte doine zmulse din inima trudită a b'horului.

Dumnezeu să ne ajute!

Azi în 13 Octomvre, congregația comitatului și-a ținut adunarea obișnuită de toamnă. E ultima ședință, căci în 25 Octomvre se vor face nouile alegeri de membri pentru congregație.

Românii din Bihor nu sînt reprezentați după cuviință la congregație. E de p'isos să mai comentăm stările joshnice din acest comitat.

Mîna neagră a uriașului dela Geszt, zugrumă ori ce îndemnuri și opîndre a Românilor.

Chiar și sub coalție s'au savârșit celea mai mari barbarii; din prilejul trecutelor alegeri de membri.

Și pușnii Români, cari s'au ales, li s'au petiționat alegerea și petiționarea a rămas bîită până în ziua de azi, iar în locul Românilor s'au ales simbrașii ovreașului Farkisházy fostul de puat al cercului Aleșd.

Românii de aici la inițiativa dlui Dr. C. Pop și Dr. Lazar au pornit o muncă sistematică, pentru de-a duce reprezentanți în congregație după proporția ce o ocupăm, căci trei din 4 păși sînt Români, în oropsitul de Bihor.

Chestiile mărunte ce s'au cernut în pripă în congregația de azi sînt de mai puțin interes pentru obștea românească, am ținut să semnalăm lupta ce are să se poarte din prilejul alegerii de noi membri pentru congregație.

La lucru deci de pe acum!

INFORMAȚIUNI

A R A D, 12 Octomvre n. 1910.

— Un român din Regat pentru societățile noastre culturale. Din București ni-se scrie: Luni s'a deschis la secția II-a tribunalului Ilfov testamentul defunctului Procopie Cazotti.

Ca legatar universal a instituit Eforia Spitalului, căreia i-a lăsat întreaga avere ce se ridică la câteva milioane, cu condiție de-a plăti mai multe legate și anume:

Mai multor rude ale lui »aproape 500 mii lei; societății »Regina Elisabeta« i-a lăsat 33 acțiuni de ale Băncii Naționale și acțiuni de ale societății »Letea«.

Douăzeci mii lei a lăsat societății pentru îmbrăcarea copiilor săraci.

Zece mii lei societății »România Jună« din Viena; 10 mii lei catedralei din Sibiu; 10 mii lei »Societății pentru fond de teatru român« din Transilvania.

În afară de aceasta, Eforia e obligată ca pe moșia Cazotta din Buzău să clădească un spital care să coste cel puțin 200 mii de lei; să întrețină 36 paturi; de asemenea să clădească o școală în com. Cazotta.

Biblioteca și tablourile au fost lăsate liceului din Buzău.

Gulere
și
Manșete.

Numai calitate bună.
Marca lanț.

SUC. EMMER FERENCZ
Weismayr Ferencz
Timișoara, centru, strada Hunyadi

Locuitorilor de pe proprietățile lui le-a iertat toate datoriile cari se ridică la peste 60 mii de lei.

— **Vlaicu la manevrele regale din România.** Din Piatra-Olt ni-se scrie: Luni, 10 Octomvre n., s'au terminat manevrele regale din România.

Același zi după amiazi, la orele 4 și jum. pe câmpia gărilor a sursat inginerul Vlaicu, traversând orașul și luind direcțiunea spre Piatra-Olt, unde este câmpul de manevre, la o înălțime de peste 200 metri. După 20 de minute a ajuns în Piatra aterizând în bune condițiuni. Aparatul a fost demontat și imbarcat în tren.

Manevrele s'au terminat seara. La orele 8 s'a dat în sala primăriei un banchet în onoarea A.A. R.R. Principele Ferdinand, Principele Carol și Principele de Hohenzollern. La banchet au luat parte dl Ion I. Băltăneanu, președintele consiliului; dl general Băltăneanu, președintele Senatului, care a urmărit cu un viu interes desfășurarea manevrelor; atașii militari străini; ofițerii generali și dl general Crăiniceanu ministru de războiu superior; eprezentanții autorităților locale etc.

Marți dimineași a avut loc defilarea trupelor din corpul I și I de armată, în prezența A. S. R. Principele Mihail.

După defilare, toate trupele au fost desconcentrate.

— **Onoarea aviatorului Vlaicu.** Din București ni-se scrie că consiliul de miniștri a aprobat jurnalul, prin care se acordă dlui inginer Vlaicu suma de 50.000 lei ca onorariu, iar în schimb ministrul de războiu să bătă autorizațiunea să facă un aeroplan pentru armată după sistemul său.

— **Cât costă paza Prutului?** Pentru întreținerea trupelor cari fac paza pe linia Prutului și a gurei Kille direcția serviciului sanitar plătește zilnic 5000 l., 150.000 lei pe lună.

Cheltuielile făcute până acum cu măsurile pentru prevenirea holerei trec peste jumătate de milion.

— **Arestarea unui director de bancă ungur.** Din București ni-se scrie: Ieri după amiazi s'a prezentat la Banca de credit românească din capitală dl B. H. Berthalann, directorul băncii »Budapesti Bank« care venise în București, tot lei. Numitul recuză cerut băncii să i achite în numărul său de 54 mii lei pentru niște scrisori funciare române, pe cari le trimisese din Viena câteva zile mai înainte.

Cel de la Banca de credit românească au observat lui Berthalann că asupra acestor scrisori s'a făcut opoziție încă de acum câțiva ani, ele fiind furate. În consecință, Banca de credit i-a cerut o scrisoare de garanție ca proprietar al scrisurilor sau borderoul.

Văzând că este bănuț, Berthalann a plecat dela bancă în edi.

Primul pruror al parchetului de Ilfov fu imediat înștiințat și în urma arătării că scrisurile ce s'au prezentat la bancă sânt de furat, s'a pus în urmărire a arilor acestui furt.

Se intervi în grabă la direcția poliției și siguranței diminișterul de interne și cercetările începură.

Din prime cercetări făcute, s'a stabilit că Bartha Berthalann avea legătură cu un oarecare Kein, comvoiajor la o casă străină.

Dl prim-procuror și directorul siguranței au descins asnoapte la Kein, dela care au aflat că bonurile a fost date de un anume Panait Căicaris, misilin Slatina și care descinsese la hotel Kiriazide, aștepta să sosească Berthalann cu banii.

Misitul fu și el arestat și cercetările au continuat toată noaptea la direcția poliției, unde cei doi au fost deținuți.

În acest timp, negăsind pe Berthalann, direcția poliției puse repede în mișcare pe agenții săi.

Aflându-se că directorul băncii »Budapesti Bank« a luat trenul, s'a telegrafiat polițiilor de frontieră.

Nu trecu mult și direcția fu înștiințată de dl Băltăneanu, directorul poliției din T-Severin, că Berthalann a fost prins în tren, între T-Severin și Vârceorova.

El va fi adus în capitală și cercetările vor continua la parchet.

— **Catastrofă dintr'o ceartă.** Din Deva se telegrafiază că în comuna Dăniel doi frați Ion și Petru Ivan s'au luat la ceartă la fierțul viarsului și din nebagare de seamă au căzut în groapa cu chisăliță clocotită căreia abea îi dăseră drumul din căldare. Din cauza arsurilor suferite Ion a murit pe loc, iar Petru s'a fript foarte primejdios, încât acum trage de moarte.

— **Logodnă.** Dșoara Foca I. Hanciu din Râmnicu-Vâlcea s'a logodit cu dl Octavian Neagoș, casierul Institutului de credit »Lumina« din Sibiu.

Felicitările noastre.

— **Cununie.** Dșoara Livia Nădășanu din Ciuchiu și dl Emanuil Ciulea din Saschiz își anunță cununia ce va avea loc la 23 Octomvre n. în biserică gr.-ort. rom. din Ciuchiu.

Felicitările noastre.

— **Gemeni concreșuți.** Ni se scrie, că Catalina Șușoiu, nevasta lui Nicolae Ștefaniga din Var (lângă Caransebeș) ieri noapte a născut două fete gemene, cari la năntece în lățime de patru degete sânt concreșcute. Atât mama cât și gemenele concreșcute sânt deplin sănătoase.

— **Bubatul negru în Berlin.** Din Berlin se anunță, că o femeie tânără aplicată la laboratorul clinicii de-acolo s'a îmbolnăvit de bubatul negru. Un artist străin, care probabil suferă și el de bubatul negru, a fost dus la spital. S'au luat toate măsurile preventive ca boala să nu se lătească.

— **Cutremur de pământ în Ungaria sudică.** Marți pe la ora 1 la amiazi în Ungaria sudică a fost un aspru cutremur de pământ, dar care n'a pricinuit pagobe. Cutremurul, după cum ni-se scrie, a fost simțit în Reșița, în Orșova, unde a fost aspru și însoțit de murmur, apoi în Bogșa montană, în Caransebeș, iar în Deva a fost foarte aspru, așa, că oamenii cari se aflau în stradă cădeau deavănta. Icoanele de pe pereți picau iar o casă aproape s'a năruit. Cutremurul a produs mare spaimă între lucrătorii băii de aur dela Săcărâmb și mulți dintre ei fugeau de frică, iar alții s'au refugiat din Săcărâmb.

— **Jubileul universității din Berlin.** În Berlin s'a serbat ieri cu mare pompă, în prezența familiei împărăteștii și cu participarea aristocrației germane și a reprezentanților științei, aniversarea de o sută de ani dela întemeierea universității.

Serbarea s'a început la orele 10 a. m. în aula universității. În sala festivă erau familia: împărătească, oaspeții înalți, rectorii și învățații sireini, miniștrii și capii autorităților, președintele parlamentului și un public distins. La vorbirea rectorului Ehrlich Suidt împăratul Wilhelm a răspuns că la inițiativa sa s'au adunat 9—10 mil de mărci în scopuri culturale. El, împăratul, și a propus să formeze o societate, care să înființeze și susțină institute culturale. Suma adunată va preda-o acestei societăți, care va fi ajutată și de stat. Doresc, a zis împăratul, — ca universitatea din Berlin să fie conștientă de caracterul ei de universitate germană.

Ea va adăposti totdeauna virtuțile germane și iubirea față de împărat și imperiu. Spiritul dreptății să fie cu voi — a încheiat împăratul.

După vorbirea împăratului a urmat discursul de bineventare al ministrului de instrucție, iar primarul Kirschner a vorbit în numele orașului Berlin și a depus 200.000 de mărci ca fond pentru burse de călătorii. Nevasta scriitorului E. Wildenbruch a depus 100.000 de mărci din venitul scrierilor bărbatului său. Neumann, șef de secție în minister a format o societate pentru zidirea unui internat pentru studenți; iar universitatea a înființat un fond din care să se ușureze promoțiunea candidaților mai săraci și în sfârșit Dr. Mayer a făcut o fundațiune de 150.000 de mărci pentru descoperiri geografice.

Serbările s'au sfârșit prin un banchet la care cancelarul imperial a spus, că știința face legături de împăciuirii între popoare.

Cele 10 mil. de mărci adunate de împăratul îi vor aduce Germaniei, atât în privința politică cât și în cea economică, cu mult mai mare folos decât o anexiune succasă de 350 milioane coroane. Cercetările acelea științifice va face poporul german întâiul în lume, pentru că orice chestie de bani, chiar și succesul științific este același.

— **Greva la căile ferate franceze.** După cât se aștepta deja de săptămâni de-a rindul greva la căile ferate franceze a fost declarată ieri dimineași. Până acum au pus în grevă numai muncitorii dela căile ferate de nord, cari leagă Franța cu Anglia, Germania și Dania, dar se pare că mișcarea grevistă se va lăți în toată țara căci și la funcționarii celorlalte căi ferate se văd semne cât se poate de îngrijitoare. Guvernul francez a hotărât să ia cele mai severe măsuri pentru menținerea ordinii și pentru a restabili circulația, a hotărât să concentreze pe funcționarii rezervați. În schimb aceștia însă au hotărât că nu se vor supune ordinului și nu se sperie nici ei dela nici un mijloc pentru a asigura reușita mișcării începute. În Terguier greviștii au făcut un tren să deranjeze după ce funcționarii gării vroiau să-l pună în mișcare după declararea grevei, iar în Vitry le Francois au așezat blane de lemn de-a lungul liniei. Din fericire însă lucrul a fost observat din bună vreme și astfel s'a înlăturat o eventuală catastrofă. Pentru a preveni eventualele manifestații guvernul a hotărât să mobilizeze un corp de armată. Toate localele și monumentele publice sânt păzite de soldați. Serviciul de poștă se face cu automobile, cari circulă de două ori pe zi între Paris și Calais.

După cât se anunță din Paris funcționarii căilor ferate de sud s'au solidarizat cu greviștii. La caz că ordinul de concentrație nu va reuși, guvernul a hotărât să pună mecanici de vapoare la conducerea trenurilor.

— **»Hilaria«** Reuniunea de cântări »Hilaria« din Oradea-mare în ședința de constituire din 9 Oct. 1910 s'a reorganizat în felul următor:

Președinte: Dr. Romul Pap, vicepreședinte: Dr. Grigorie Egrî, secretar: Traian Amos Pinteru, fisc: Dr. Savu Marta, casier: Eugen Sibian, dirigent de cor: Nicolae Firu; membrii în comitet: N. Vasca, Ioan Ciulean, Dr. Ioan Boroz, Dr. Valeriu Hecio, Mihail Szilágyi.

Adunarea generală apreciând frumoasele merite ale fostului președinte: Dr. Aurel Lazar și secretarului: Gheorghe Tuibure, cărora între altele li-se dădorește aranjarea serbării nemai pomenite încă în Oradea-mare din luna Mărtisor anul recent și cari au adus la culme nobila chemare ce o are »Hilaria« li alege unanim de președinte de onoare și și exprimă regretale că datorința li chiamă la o muncă intensivă în sinul »despărțământului Astrei« cu care »Hilaria« o să lucre și pe mai departe paralel, la redeșteptarea și dezvoltarea gustului în Bihor față de tot ce e frumos și românesc.

În legătură cu acest raport On. Redacție, și în genere toate redacțiunile ziarelor noastre sunt rugate a publica următorul apel.

Onorații autori români de compoziții corale, sunt rugați de-a trimite pe adresa secretarului (Traian A. Pinteru Oradea-mare, strada Lukács

Telefon nr. 467.

== KARDOS GYULA ==

cea mai mare fabrică de trăsuri sudungară

Temesváros Gyá város Háromkirály ut 14. (Casa proprie.)

Mare magazin de trăsuri noi și folosite. ■

Pregătesc lucruri de fierar, rotar, șelar, de lustruit și orice

reparări de bransa aceasta, cu prețurile cele mai moderate.

Preț curent, gratis și franco. Tot aici se mai pot căpăta omnibuse pentru 6 persoane cară funebre, felurite căruțe »landaner« cu preț. moderate.

Gyö-gy nr. 25.) câte un exemplar din compozițiile lor.

Fapta aceasta va servi două scopuri: Deoparte se va monta biblioteca muzicală a »Hilariele«, ca să poată corespunde mai pe deplin frumosa chemări ce o are, de altă parte, de pe-acum ne îngrijim de a pregăti terenul, a compune grandiosul program pentru festivitatea din 1912 — când »Astra« își va ține adunarea generală în Oradea-mare.

Dr. Romul Pan președinte, Traian A. Pinteru secretar.

— Sfințire de școală în Ighiu. Ni se scrie: Duminică în 2 Oct. n. s'a făcut sfințirea școlii gr. ort. în Ighiu. După celebrarea sfetei (liturghii credincioșii adunați la sfta biserică luând praporii, cu evlavie și smerenie s'au apropiat de locul care va avea menirea să întărească în conștiința mlădițelor tinere dragostea de biserică și neam.

Îndeplinindu-se actul sfințirii prin ceremonialul prescripș, harnicul și cucernicul preot din loc Petru Circo prin o predică pătrunzătoare a arătat însemnătatea momentului explicându-le celor de față rolul însemnat al școlii în educația și luminarea neamului nostru. Și sfârșind cu cuvintele Ap. Pavel »mai bine este a grăt clnci cu vint în limba mea, ca și pe alții să-i învăț, decât 10 mii de cuvinte în limbă străină«.

Predica a avut efectul dorit. Șiroaie de lacrimi de bucurie au vărsat bătrânii cari asupriți fiind în tinerețile lor de urgia neamurilor străine au înăbușit în ei toate nădejdiile unul timp mai fericit. Credeam a se începe botezul celor de față, când zelesul bărbat și episcop al bisericii noastre dl. Nicolae Florescu cu lacrimi de bucurie în ochi multămește celui atotputernic pentru ajutorul său și tuturor acelor cari cu sprijin moral și material au contribuit la edificarea școlii cele nouă. »Aceasta e ziua Domnului să ne bucurăm și să ne veselim într'ansa« zice dl. Florescu, și aceasta e ziua cea mai fericită ce am avut eu în viață.

Cu un zel neîntreput și cu abnegațiune rară a lucrat dânsul pentru promovarea binelui bisericeii, având în timpul din urmă ca mână dreaptă și pe harnicul preot din loc.

Mulțumită prout creștii care ne-a dat acest bărbat destelnic ce cu mâna sa de fier și cu un tact deosebit a știut conduce destinele bis. în decurs de 30 ani ridicându-o din starea umilă în care se afla, la o stare materială destul de îmbucurătoare.

Și ca să-și arăte prin fapte dragostea pentru școală și biserică a donat și cu ocaziunea aceasta 720 Cor. (bisericeii) în scopul înființării unui fond pentru școală.

Bunul Dumnezeu să le răsplătească înșutit munca și osteneala pusă în serviciul bisericii și al neamului. *Un asistent.*

Procesul Haverda. Azi, Miercuri, s'a sfârșit pertractarea omorului dela Szabadka. Acuzații Maria Haverda, János și Vojta, cari la pertractarea din Seghedin au fost achitați și sărbătoriți, curtea cu jurați din Budapesta i-a declarat vinovați de omor premeditat și au fost osândiți: *Maria Haverda la 12 ani, János la 10 ani, și Vojta la 8 ani temniță.* Cu aceasta s'a încheiat și cel din urmă act al acestui omor, care scandalizase lumea întreagă.

Dentist român în Arad.
VIRGIL MUNTEAN
Szabadság-tér Nr. 3. Lângă farm. Rozsnyay.
Dinți artificiali în cauciu dela 4 cor. în sus. Coroane de dinți în aur 24 cor. Dinți cu șurub în aur și platină 20 cor. Poduri în aur și aluminium, cari nu se pot scoate din gură, în preț cât se poate de moderat și în rate lunare. — — — Garanță până la 10 ani. Reparaturi la pieze făcute de mine se efectuează gratis. Celor din provincie se efectuează lucrările în aceeași zi.

La „Librăria Tribunei“
se pot procura următoarele manuale
Aprobată din partea Ministrului de culte și inst. Aprobată de Ven. Cosistor gr.-or. român.

Petru Popa paroh, Istorie biblice din Testamentul Vechiu și nou. Pentru cl. III și IV cu 20 ilustrațiuni. . . . . 45 fil.

Dr. Petru Barbu. Catehism IV carte de religione —40
» » » Simple istorioare religioase-morale —30
» » » Istorioare biblice —30
» » » » bisericesti —30
» » » » » (1910) —30

Nicolae Crășmaru. Prelegeri metodice din Istorie biblice. Preparațiuni la întreaga materie de învățământ prescripș pentru clasele II III și IV ale școlilor primare, 74 lecțiuni cu harta istorică a Palestinei. Istorie biblice, cl. III și IV. —40
» » » Istorie bisericesti pentru clasa V și VI. —40

Catehism —40
Din istoria biblică pentru școlile elementare. —24
Din liturgica bisericii ortodoxe române (Cu două ilustr.) —70
Abc-dar carte de cetire de Iosif Moldovan și conșoții. —40
A doua carte de cetire de Iosif Moldovan și conșoții. —40
A treia carte de cetire de Iosif Moldovan și conșoții. —60
A patra carte de de cetire de Iosif Moldovan și conșoții. —60
Carte de cetire pentru clasele 5-6 de Iosif Moldovan și conșoții. 1.—
Limba maghiară de Iuliu Groșorean și Iosif Moldovan pentru clasele 1-3. —50
Limba maghiară de Iuliu Groșorean și Iosif Moldovan pentru clasele 4-6. —50
Gramatica română de Iuliu Groșorean Ed. II —40

Scrierile dlui Iuliu Vuia

(Aprobate de înaltul minister.)

Abc-dar ilustrat scris pe baza metodei cuvintelor normale Ediția VI. (1910) . . . —07.
Abc-dar scris pe baza metodei sunetelor vii. . . . . —40
Instrucția metodică a metodei sunetelor vii —80
Carte de cetire pentru clasa II Ed. III. . . —36
» » » » clasele III și IV. . . —60
» » » » » V și VI. . . —60
Curs practic de limba rom. pentru cl. 3,4,5, și 6 —60
Curs practic de limba maghiară pentru cl. 1, 2, 3, (Gyakorlati tanmenet a magyar beszéd tanításához) ed. VIII. . . . . —50
Curs practic de limba maghiară pentru cl. 4, 5, 6, (Gyakorlati tanmenet a magyar beszéd tanításához.) . . . . . —50
Elemente de geografie și constituție. . . —60
Curs practic de aritmetică pentru clasele 2, 3, și 4 Ed. IV. . . . . —60
Curs practic de aritmetică și geometrie pentru cl. V și VI. . . . . —36
Curs practic de istoria Ungariei. . . . . —40
» » » istoria naturală. . . . . —60
» » » fizică și chimie. . . . . —50
» » » economie. . . . . —56

Carte de învățatură pentru ultimii ani ai școlii primare și pentru cursurile de repetițiune economice. 1-50
Curs practic de istoria literaturii române de Iosif Stanca. . . . . —40

Exerciții intuitive române maghiare de Ioan Vancu —50
Geografia Ungarie pentru școlile populare de Iosif Stanca. —30
Manual de gimnastică de Ioan Prodan. —60
Rugăciunile școlărilor, cântări bisericesti. —50

Tot la librăria Tribunei să mai pot comanda revizite de scris și desemn pentru școli și cancelarii. Caete pentru caligrafie română, germană, dictando și comput à 2, 4, 5, 10 și 20 f.l. bucata. Caiete pentru desemn cu și fără puncte. Cerneală Anthracen, Writing-Ink, Princess-Ink, Király și Salon. 1 sticlă à —12, —20, —40 —60 1— și 1-80. Tuș. Gumi arabicum. Condeie. Călimare Tampoane. Ceruze de peatră. (stile). Notițe de buzunar. Creioane. Gumi de șters. Tablițe. Albume pentru cărți poștale. Albumuri pentru poezii și memorie. Bureși pentru tablițe și mari și pentru tablă. Ceară roșie. Compasuri (Zircăle). Glazure Penale de lemn pentru păstrat ceruze, în formă de cutii.

BIBLIOGRAFII.

Va apare în zilele cele mai apropiate:

„La cărările vieții“

de Lucian Bo'caș,

un Volum elegant de vre-o 7 coale de tipar.

Prețul unui Volum: 1.50 cor. România lei 1-50.

Se poate comanda dela Tipografia »Tribunei« sau dela autor în Budapesta, VII Zugló u. 16.

Va apare în zilele cele mai apropiate:

SERI ALBASTRE

Pentameron

De Lucian Bolcuș,

Conținând cinci povestiri din viață.

Prețul unui Volum: 1-50 cor. România lei 1-50.

Biblioteca »Lumina« à 30 fil.

No. 1 Em. Gârleanu. Trei vedenii.

No. 2 H. de Balzac. Călăul. Traducere de A. Mândru.

No. 3 Ion Agârbiceanu. Prăpastia.

No. 4 Paul Heyse. Prinșonierii. Tradus din nemțește de Alexandru Frunzescu.

Publicația »Ligei culturale« pentru ajutorarea inundaților din Bănat à 1 cor.

Poșta Redacției.

Un meseriaș. Versurile sânt nepublicabile.

V. Bungârdean (Pesta). Răspunsul d-tale publicat de »Gaz. Tran.« l-am publicat și noi îndată după primirea lui în numărul 201 al »Tribunei«.

Poșta Administrației.

Nicolae Stefanovicu, Bega-Monșur. Mai aveți 14 cor. până la finea anului 1910 nr. »B« ziarul cerute apar în Sibiu.

Terentie Moga, Răbăgan. Mai aveți 13 cor. de plătit în abonament până la finea anului 1910.

Ioan Micu, Căpâlnaș. Am primit 14 cor. abonament până la finea anului 1910.

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu.

»Tribuna« institut tipografic, Nichin și coza.

Dr. Stefan Tămășdan,
medic univ. specialist în dentură,
Arad, vis-à-vis cu casa comitatului.
Palatul Fischer Eitz. Poarta II.
Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

MEGYERI IMRE
văpsitor de haine, curățitor chimic, broderie, și institut pentru spălatură rufelor cu aburi, în ALBA-IULIA - Gyulafehérvár. Széchenyi-u. (lângă biserică călug).
Primește curățiri lucioase și fine, curățire de trusouri, albituri de desuț, de masă și de pat, perdele și ori-ce lucruri din bransa aceasta cu prețuri foarte moderate. Curățire și clopsitorie chimică de tot-felul de haine pentru bărbați și femei, pardesii fără a le desface, apoi materii de mobile, perdele, dantele etc., cu prețuri moder.

ANUNȚ.

La subscrierul se pot cumpăra
10 bucăți de acții

dela »SILVANIA« institut de credit și economii în Șimleu. Prețul e 1500 coroane, în părți din ele nu se vind.

Zilă h, 1910 Octomvrie 9.

Dr. Ioan Saciu,
advocat.

Nr. 529/910.

PUBLICAȚIUNE.

Pe baza concesiunii ministrului reg. ung. de agricultură Nr. 26358—I/A—2 și 66800—I/A—2 din 1908 comuna Gurariului dă în exploatare pe calea licitațiunii publice lemnul de lucru, fără coajă, de pe un teritoriu de 285.89 jug. catastrale și anume 23.425.2^{m3} lemn de brad, și 3777.5^{m3} lemn de prun, precum ca lemn de ars 23.338.2^{m3} lemn de fag, și 365^{m3} lemn de mesteacăn și de plop.

Licitațiunea publică verbală împreună cu oferte închise se va ținea în 29 Oct. 1910 la 2 ore p. m. în cancelaria comunală din Gurariului.

Prețul de strigare e: 155.497 Cor. 60 fil. Vadiul 15550 Cor.

Oferte ulterioare nu se iau în considerare.

La ofertele închise a e se accluda vadiul.

Condițiunile licitațiunii precum și a contractului de încheiat se pot vedea la primăria comunală din Gurariului precum și la curatorul sivanal reg. ung. al cercului Seliște în decursul orelor de oficiu.

Se observă că pădurea în care se vind lemnul e situată lângă riurile Cibinul-mic și mare, cari sunt acomodate pentru plutire și sunt întocmite spre acest scop, și pe care comuna proprietară de pădure are drept de plutire.

Gurariului, în 8 Octomvrie 1910.

Primăria comunală.

Birou de informație.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincă, m'am hotărât să deschid în **Budapesta** un

Birou de informație.

Ori-ce informație referitor la petițiile înaintate la ministerii, Curie, judecătorii etc., ori-ce informații comerciale și în general în ori-ce cauză — dau în decurs de 2—3 zile, ori-și-cui resolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Fac mijlociri comerciale, comande, etc. etc.

Taxa pentru informație 3 cor. și spesele de poștă pentru răspuns.

L. Olariu, Budapesta,
Budapest, Lajos utca No. 141. III/19.

ANUNȚ.

În comuna Verespatak (Roșia) în comitatul Alsófehértó

se vind o apotecă

cu drept real, acărui circulațiune e de 2—16,000 coroane. — Informațiuni mai exacte va da **Francisc Madan**, locuitor în **Nagybánya** comitatul Sătmar.

La Librăria Tribunei se află de vânzare revista »Convorbiri Literare« Nrii 1—7 din 1910 à Cor. 175.

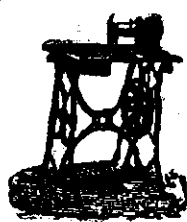
**Credit pe ipotecă, pe cambiu
și pentru officianți
mijlocește**

Herzog Sándor

ARAD,

str. Weitzer János 15.

Telefon nr. 376.

M. Schromm

mehanic

Brașov—Brassó
Hosszú-utca No. 27.

Recomandă în atențiunea onor. public din loc și jur

marele său atelier mehanic aranjat în Brașov, Hosszú utca 27, unde se efectuează tot-felul de lucrări atingătoare în aceasta branșă, precum:

**mașini de cusut, biciclete,
gramofoane și apaducte,**
pe lângă prețurile cele mai convenabile și execuție solidă și punctuală.

Oltoaiuri de struguri

expediază,
garantând de sol
viață americană

netedă și cu rădăcină, precum și în diferite soiuri recunoscute de trainice asortiment bogat;

Kaküllömenti első szőlőoltvány-telep

proprietar: **Caspari Frigyes,**
Medgyes 16. sz. (Nagyküllő megye).

==== Poftiți și cereți prețuri curante ilustrate! ====

Din prețul curent se pot osti scrisori de recunoștință din toate părțile țării; și așa toți ocl ce doresc să comande pot cere mai întâi informațiuni dela persoanele cunoscute așa verbal ca și înscris, despre încrederea ce o pot avea în firme de sus.

IOAN BALINT

comerțiant în
Timișoara-Fabric palatul
orășănesc.

Recomandă onor public marele său depozit bogat asortat în **pălării de pislă, căciuli de stofă, postav, persian și de miel, mărfuri de modă** pentru domni în toată calitatea, ș. a.

Mare atelier de blănărie.

Prețuri fixe. Articole bune.

■ Serviciu prompt și solid. ■

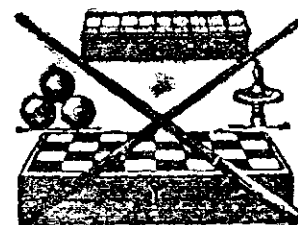
Krämer Károly

strungar

Făgăraș, Apaffy-utca Nr. 2.

Primește spre efectuare și reparare toate lucrurile ce aparțin acestei branșe, și recomandă neguțătorilor dopuri pentru buți, în orice mărime, pregătite din material excelent.

Ține în depozit în abundență mare totfelul de articlii pentru fumători, gherghefuri pentru lucrul de mână etc. etc.

Comandele din provincie se execută prompt și cu cea mai mare punctualitate.

Obiectecte admirabile.

SCHAEFER RICHARD GÉZA

lăcătar tehnic,

pentru zidiri, instalare de apaduct și canalizare în
ARAD, strada Batthyányi Nr. 17.

Pregătește cordoane pentru râuri, trepte și balcoane, vetre de fier din fier făurit.

Atelier de instalare;

Rătele de țevi pentru apaduct. Jațuri fără miros. Pissoare, spălătoare, odăi de baie și aranjare de ori-ce sistem — pentru încălzire centrală. —

NOUATE! Mode de cogulare de autogen sau automat cu ajutorul acetilenului sau oxigenului, prin ce obiectele stricate pregătite din fier făurit, oțel, fier vărsat și aramă în modul acesta se pot repara ușor, conform scopului.

CANARINI

Cele mai frumoase cântărețe moderne ce sântă

zina și la lumină. Cântăreșă înăără 4, 5 fl. de 1 an 5, 6, 8, 10 fl. Renumitele canarine Seifert și verzi dela 10 fl. în sus.

Ouătoare 1, 2, 3 și 4 fl. după soia. Catalog de prețuri despre papagal, pasări transmarine măimate și câini de soiu se

capătă înainte trimițând 20 fil. Pentru ajungerea comandelor la loc în viață se garantează. — Comandele se pot fa e la

DIÓSZEGHY és Társa,

Oradea-mare-Nagyvárad.

Cea mai mare prăvălie de animale din Ungaria.

Atrag atenția onoratalui public asupra atelierului meu de **spălătorie și colorare chimică** existent de peste

50 de ani

cea mai veche în ramul acesta. Serviciu ireproșabil. — Prețuri conv.

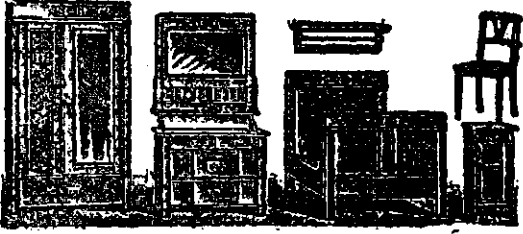
FEICHTINGER J.

Kolozsvár

Str. Paris 5. Telefon

Magazin de mobile

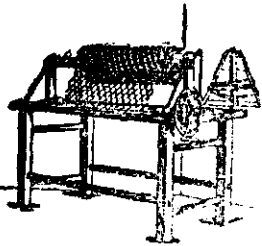
KUNSCH ANTAL
tâmplar de edificii și mobile
NAGYENYED, Rozsa-utca.
(Vis-à-vis de casa comitatului.)

Primește orice lucrări de edificații. Are în depozit aranjamente complete pentru odăi, lucrate în atelierul propriu în cel mai modern stil, dela cele mai ieftine până la cele mai bune, după planuri proprii sau la comandă. — Pentru lucrările mele primesc garanția cea mai extremă. **Mare asortiment de mobile de alamă și fier, deasemenia și fotolii.**

Moți și Curcani

(răscoala moșilor sub căpetenia lui Horia).
De **A. I. Odobescu. Prețul 1 cor.** (5 fil. porto)
Se poate căpăta la **Librăria Tribune, Arad.**

Cele mai excelente instrumente pentru săparea de

fântâni arteziene

le pregătește și expediază

VÁRADY LAJOS

fabrică de instrumente

H.-M.-Vásárhely, VI., Ferencz-utca.

Nu trebuiesc anteprenori; domeniile, comunele, singuraticii: singuri pot face săparea cu instrumentele mele.

— **Primiucrător mijlocesc.** —

Recomand și mașini pentru împletitul de sirmă.

Catalog de prețuri trimis gratis și franco.

— **Premiat la 6 expoziții.** —

Motoare șvedeze
pentru olei brut!
(Brevetul lui Hirsch Frank, Stockholm)
în poziție orizontală și verticală.
Mașini motorice ieftine și sigure, se pot instala oriunde.
Motoare sistem Diesel.
Motoare cu gaz.

?

Motoare
cu benzină,
în cea mai bună execuție!
Execuție promptă.
Surányi Victor
inginer tehnic diplomat,
fabricant de mașini agricole
Bpest, VI., Teréz-körút 21.
Cereți catalog.

Să nu se ia nime

după reclamele șgomotoase și înainte de ce și-ar cumpăra ghetele de trebuință să cerceteze magazinul de **Încălțăminte** pentru bărbați femei și copii **Asociației pantofarilor din Arad** (Czipészek term. szövetkezete) **Szabadság-tér No. 14,** unde să găsească ghetă lucrate de măiestri și calfele din localitate pe lângă prețurile cele mai ieftine.

Anunțuri

primește administrația **»Tribunei»,** pe lângă prețurile cele mai moderate.

Cea mai ieftină sursă pentru cumpărat

săpunuri

pentru gospodărie, săpunuri de toaletă, parfumuri, și orice articole pentru spălat.

Luminări

de stearină și ceară pentru biserici; e fabrica de săpun a lui

Lorencz Károly,
Arad, Str. Forray p. Nádasy.

Telefon No 316. Telefon No 316.

Reiber István
— Timișoara, Gyárváros, Uri-utca No. 32. —

antreprisă de betonare și pavare reprezentantul societății de asfaltare ung. pe acții în

Primește lucrări de betonaj, pavări și tincuiri, pietrării, canalizări, și asfaltări. — Se vinde ciment de Portland și românesc prima calitate cu prețuri reduse și în orice cvant, la comanda cu vagonul se transportă în condiții de plată foarte favorabile. La lucrări comunale și de biserici cele mai mari favoruri. — Prospecte de prețuri la dorință gratuit. Toate comenzile să se adreseze la firma de mai sus.

LIMONATA KRISTÁLY

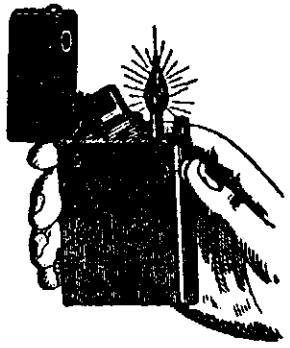

se poate purta în buzunar, e cea mai ieftină și cea mai bună limonată.

Limonată contractată în praf. Se poate foarte comod purta în buzunar. O porție 6 fileri. O cutie pentru turiști cu 12 porții 80 fileri. — Face bune servicii în excursii la sporturi și militari la exerciții. Se găsește în orice prăvălie de delicatose și coloniale. Discompusă cu orice apă dă o limonată ireproșabilă. — O pregătește — — — fabrica de limonată Kristály a lui — — —

KERTÉSZ ERNŐ

— — — **farmacist în SZABADKA, 103 Tr.** — — —

**Gramofone și plăci,
Aprinzători original „Imperator“,
lampioane de buzunar**

se găsesc mai ieftin în marele magazin de fabrică a lui

Tóth, József, Szeged, Könyök-u.

— Noul arii românești, à fl. 1.50.
3 buc. fl. 4. 6 buc. f. 7.50. 12 buc. fl. 14.
Cereți gratuit prospectul de prețuri.
Se caută revânzători.

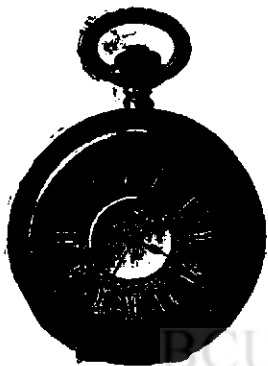
Zinti János atelier de pictură de sticlă
Budapest-IV. Üllői ut. 79.

Imi las îndrăzneala a strage atenției on. publico asupra atelierului meu de pictură de sticlă.
Ca specialist fac granuri de biserici, pictură de lux pe sticlă pentru saloane, verande și sufragerii.
Mai departe plumbuit de lăcă, gravuri pe sticlă și rame de aramă, precum și alte obiecte în branșa această.

— Cel mai mare magazin de giuvaerice și ceasornice, —

Tamás István clasornicar, giuaerglu și opticar
Gyulafehérvár, Piața Hunyadi -
(lângă Hotel Elisabeta).

Recomandă orice juvaere de aur și argint, ca lanțuri de aur pentru bărbați și femei, ciasornice de buzunar, fabricație din Svițera, ca renumitele ciasornice Omega și pendulele și deșteptătoarele Becht, ochelari, articole optice, termometre pe lângă prețurile cele mai convenabile.

Reparaturi de ciasornice și juvaere pe lângă garanție. Cumpăr aur sfărmat și argint precum și ori-ce juvaere pe lângă prețurile cele mai mari.

Comandele din provincie se efectuează prompt și cu cea mai mare punctualitate.

Prețuri moderate. Serviciu conștiințios.

Primul atelier ardelean aranjat cu putere electrică pentru seobirea pietrelor și fabrică de pietrii monumentale.

GERSTENBREIN TAMÁS és TARSA sculptor și măiestru pietrar.

Atelierul central al magazinei: **Kolozsvár, Dézsma-u. 21.**

Magazin de pietrii monumentale, fabricate proprii din: marmură, labrador, granit, sienit etc. Kolozsvár, Ferencz József-út 25.
Biroul Central:

Nagyszeben, Fleischer-gasse 17.
Filiale: **Déva, Nagyvárad.**

Nr. telef. pentru oraș și comitat 509

B-A-N-I

pe moșii și case de închiriat din Arad
cu amortizație de 10—70 ani

după mărimea sumei împrumutate cu 4, 4¹/₄, 4¹/₂, 4³/₄ și 5⁰/₀, pe lângă dividendă de mijlocire și amortizație de interese corespunzătoare până la valoarea cea mai mare.

Spese anticipative nu sunt, la dorință anticiparea speșelor de intabulare, convertirea datorilor de interese mari.

— Resolvare grabnică, serviciu prompt —

SZÜCS F. VILMOS

Representanța pentru mijlocirea de împrumuturi a

Institutului pentru credit fonciar din Sibiu

pe teritoriul comitatului Arad, orașului Arad, comitatului Bichiș, Gyula, Ciaba.

ARAD, Karolina-utcza 8. (Casa proprie.)
(Lângă filiala Poștei.)

Prisărire pe lângă onorar acuzitorilor de afaceri abili și demni de încredere.

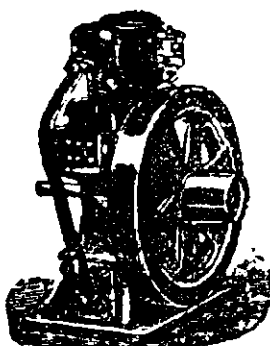
— Telefon pentru oraș și comitat Nr. 318. —

Atelierul special de reparat
al renumitei firme:

Schmerek E.

— Temesvár-Józsefváros, Bonnáz-u. 14. —

Primește tot-feiul de reparări și transformarea motoarelor cu benzină, gaz și ulei brut, absorbitoare de gaz, locomobile cu benzină și ulei brut și Ariapul p. trierat. Bastimente cu benzină, pompe-motor. Mașină de fabricat gheață. Montări specialiste de mori cu prețuri moderate, precum și reparări de automobile, bastimente și biciclete-motor. Depozit de articlii tehnici. Fișile magnetice. Unsoi. Material de condensare. Arzătoare cu acetilen. Material pentru instalări cu electricitate. Cereți catalog de prețuri și prospect gratuit. — Serviciu conștiințios

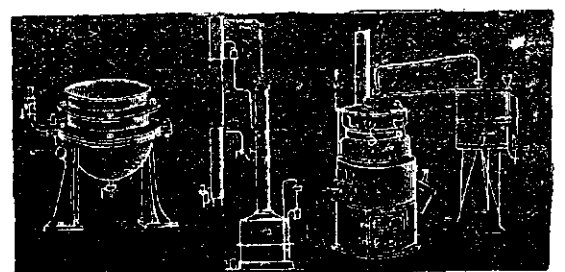
— Telefon pentru oraș și comitat Nrul 318. —

ALBERT LINDENFELD

hărăgar, Hodmezővásárhely, Toldi-u. 4.

Se recomandă pentru orice lucrări în acest ram, atât noi cât și reparaturi ca, cazane pentru fert rachiu, aranjamente pentru fabrici de spirt, căldări de spălat, turnătorie de alamă, tigăi, paturi compente, pive și instalații de apeducte pe lângă prețuri conven.

: Cumpăr aramă nefolosibilă pentru prețuri mari.

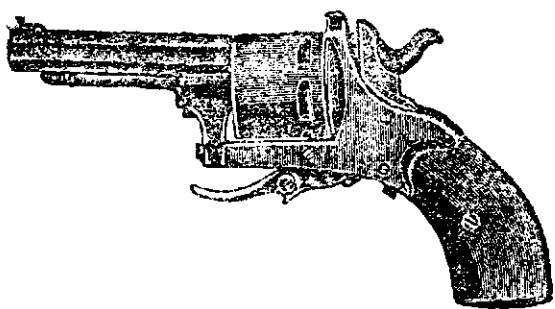
Institut de pictură bisericească în Sighetul-Maramureşului.
(Templomfestészeti Müintézet, Mármaroszigeten).
Cancelaria: Piaţa Erzsébet-főter No. 11, uşa 18.

Ne angajăm pentru pictarea în stil modern și foarte artistic a internelor bisericilor, icoane pe cerime, fresco, icoane pe altar, altare construite de iconostas, auritură, pictarea icoanelor de iconostas, crucifixe, icoane la încrucșarea drumurilor, pictarea icoanelor sfinte și a ori-ce soiuri de icoane bisericești.

Renovăm foarte frumos iconostas și altare vechi, iar pictarea, abducerea cu marmoră și auritura lor o executăm cu cea mai mare artă și cu prețuri convenabile, — parohiilor mai sărace eventual și pe lângă plățirea în rate.

Examinarea bisericilor, măsurarea, înțelegerea mai amănunțită — la fața locului o facem gratis, cu planuri și prospecte servim cu plăcere.

Cu plă-
tire în
rate!

Arme de vânătoare și revolvere

mare asortiment la **Ioan Kalenda**,
Oradea-mare (Nagyvárad) lângă biserica Holdaș.
Telefon în legătură cu întreg comitatul 245.

= Atelierul de fotografiat a lui =

== **Csizhegyi Sándor** ==

Cluj—Kolozsvár, Piața Mátyás király-tér Nr. 26.
== (Lângă farmacia lui Hintz). ==

Aici se fac și se măresc cele mai frumoase fotografii, deasemenea acvarele, picturi în olei, specialități pe pânze ori mătase cari prin spălare nu se strică. La firmă fiți cu băgare de seamă n'o confundați, Cluj—Kolozsvár, piața Mátyás király-tér 26, lângă farmacia lui Hintz.

Referindu-vă la „Tribuna” veți avea favor în prețuri.

In atenția onoratelor dame!

In salonul de modă pentru

pălării speciale de dame,

deschis în Sibiu, Fleischer-gasse Nr. 7—9,

al d-nei **Johanna Jekeli,**

se găsesc în bogat asortiment cele mai noi modele de Paris, atât gata cât și forme numai. Intrarea e liberă și neobligătoare, prețurile cele mai moderate.

Se primesc totfelul de reparaturi și transformări; pălării de doliu se fac gata în 24 ore.

Se află în depozit totfelul de reticole, genți pentru dame, moderne și prima calitate.

Telefon 670—579.

Telefon 670—579.

Inainte de ce ti-ai fi cumparat

lemnele de ^{trebuință} **foc** ^{pentru}

cereți deslușiri asupra prețului,

căci eu nu numai că

vind cele mai ieftine

lemne de foc

prima calitate

ci pentru un florin de stângen le și tai cu fe-
restrăul propriu circular.

Așteptând binevoitorul sprijin, sunt

Cu deosebită stimă:

PETRU NOVAC,

negustor de lemne în

Arad, Óvár-tér 10 (lângă pod) și Teleky-u 4.

Lemne de foc mărunțate expedez acasă.

Hoffmann Sándor Arad, palatul teatrului.

== Au sosit toate noutățile de toamnă: ==

Materii admirabile în cele mai noue culori.

POSTAVURI
pentru talii.

DELINURI.

ȘALURI.

ROCHII de desupt.

CIORAPI

mai ieftini ca ori-unde

CONFEȚIUNI

pentru femei și fete.

ALBITURI.

PANZE.

BRODERII.

DANTELE.

ȘINOARE etc. etc.

TRUSOURI.

ADJUSTĂRI

(DECORAȚII)

pentru halne.

Rog să binevoiți a privi

vitrinele mele.